Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...й 1921 оной ...21-һээ гарана | № 183 (15806) | 1981 оной августын 9, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР Б. Д. ЦЫБИКОВТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Главбурятстройн начальнигай орлогшо нүхэр **Цыбиков** Бато Дашидоржиевичта **Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июлиин 6.

БИ — ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ — НАМДА

АЖАЛААРАА БАЯСАНАБ

...э зун бригадаараа Байгал далайн ...амаржа байха үедөө нэгэ залуу ба-... (нэрыень бү нэрлэһүү даа) һураһан ...нда хүсэд дүүрэн харюу үгэжэ ша-... байһандаа һүүлдэнь ехэл голхо-... өөрөө өөрыгөө шүүмжэлээшьеб. ...э уламжалан, юун тухай асуугаа ...эн асуудал дам гараха баатай бо-...бээ.

...Любовь Николаевна, та ажал хүдэл-...ээ, ажабайдалаараа сэдьхэлээ дүү-...һанги ябадаг гүт, — гээд асуугаа

...Тиимэ, — гэжэ харюусахаһаа бэшэ ...рэ дары олдоогүй бэлэй.

...тэй зугаатайгаар амаралтынгаа ...үнгэргэжэ, элдэб хөөрэлдөөн соогоо ...суудал ехэ анхараагүй байгаа гүб, ...элэһэн үгынгөө удха шанарые һай-... бодомжолоогүй дээрэһээ айхабтар ...тай харюу үгэһэнөө һүүлдэ ойлгоо

...илгашадай бүлэдэ орожо, тэдэнэй түрүүшын гол шухала зэмсэг — мас-... барижа эхилһэнһээмни хойшо тэг-... жэл августын нэгэндэ гүйсөө. Ушар ...ээнь би мүнөө жэл дабхар һайндэр ...дэмэришэн ангиин зэргэдэ жагсаһа-... 25 жэлэй ойе, мүн Барилгашанай ...е тэмдэглэхэмни гээшэ.

...лайнгаа намтарай мүнгэн ойе ямар ...ор тэмдэглэжэ байнабши гэжэ ...а асуугты. Дунда зэргын лэ дүн-... гээд сэхэ харюусахаб. Хэнэйшье ...эр, хүн бүхэнэй ажалда амжалта ..., дутуу дунданууд дайралдажал ... гээшэ ааб даа.

...р соо, халаан соогоо бүтээһэн хү-... ришни яһала хангалтатай шэнги аад ...эн бодомжолоод үзэхэдэмни арга ...жонууд, хүсэд хэрэглэгдээгүй нөө-... үшөө элиржэл, тобойжол гарадаг. ...бүгэдэ нэгэ доро сугларан хамтараа ...үү ехэ юумэн бүтээгдэхэ, үшөө ехэ ...та туйлагдаха, арга нүхэсэл олгохо ...иинь элитэ. Тиимэһээ ажалай дэли-... эхэ хүшүүргые бултыень үйлэдбэридэ ...д хэрэглэжэ шададаггүй ушарһаа би ... зэргын дүнгүүдые туйладаг шэн-... һананаб.

... ушар имагтал хоёр шалтагаанһаа ...дана гэжэ хэлэхэ байнаб. Нэгэдэхеэр, ...й дунда ажалдаа һэли дэлихэнээр, ...хагүйгөөр хандаха ябадал дайралда-... Хоёрдохи гол шалтагааниинь — ба-...ын материал дуталдана, хэрэгтэй хэ-...элнүүд хаһа саг соогоо объектнүүдтэ ...гданагүй. Энээнһээ боложо, барилга-...й хэлсэдэгэй ёһоор, «тамхилалга» ...шарна. Тобшолбол, бригадна подряд ...оор эрхилэгдэнэгүй.

...ригдажа эхилһэн объект гээшэ олон ...тай. Тон һүүлэйн шата — штукатур-...а, сагаадалга, шэрдэлгэ манда үлэдэг. [illegible]

хүнэй энгэрыень Ленинэй орденой шэмэглэһэниинь гайхалтай бэшэ.

Үгыншье һаа, гушаад шахуу жэлэй туршада элһэн, шабар, шэрэ, избёосхотой «зууралдаһан» Любовь Никифоровна Алексеева, Мария Васильевна Буловенцева, Анна Алексеевна Кузнецова гэгшэдэй алдар солонь трест дотороо суурханхай. Эдэнэр олон тоото залуушуулые мэргэжэлдээ һургажа, ажалай дэрдам харгыда гарталсаа.

Табан жэлэй саада тээ бригадымнай гэшүүд болоһон Валя Филиппова, Люба Яковлева ёһотойл бэрхэ барилгашад болонхой. Тэдэнэр манай коллектив соо хүмүүжэжэ, Валинь коммунист болоо, харин Люба мэргэжэлэй конкурсдо хэдэн жэл түрүү һуури эзэлнэ. Хоёр жэлэй саада тээ 15-дахи ГПТУ дүүргэжэ ерэһэн Оля Лещеева, Мира Галсанова гэгшэдэй түрүүшын амжалтануудаар баясамаар.

Намтай үни удаан хүдэлһэн, минии орлогшо ябаһан Светлана Иосифовна Смолинада гурбадахи бригада даалгагданхай. Бидэ нүхэр ёһоор мүрысэнэбди, ажал хүдэлмэриеэ бэе бэеынгээ зэмдэ түшэглэн эрхилдэг заншалтайбди. Мүрысөөнһөө мүндэлһэн амжалта бултанаймнай ажалай шэмэг болоно, бултанаймнай сэдьхэл зүрхэндэ баяр баясхалангай бадма сэсэг бадаруулна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо манай бригада Советскэ районой поликлиникэ һайн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа. Һаядаа (линолиумай бии боломсоор) 33-дахи һургуулида хүдэлмэреэ дүүргэхэбди. Мүнөө үедэ хоёр бүлэг боложо таһараад, багшанарай институдай ба трикотажна фабрикын хамтын байрануудта хүдэлжэ байнабди.

«Би — табан жэлдэ, табан жэл — намда» гэһэн ниитэ гаршаг доро хөөрөөгөө эхилээ хадаа, бригадынгаа залуу гэшүүнэй һураһан асуудалда һөөргөө бусаһууб, Үнгэрэгшэ табан жэл намда алдар соло асараа: Октябриин Революциин орденоор шагнагдааб, арад зоной үндэр дээдэ этигэл найдабарида хүртэнхэйб — СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдааб. Эдэ бүгэдэ намайе урмашуулна, зоригжуулна, уялгална.

Би табан жэлдэ юу үгөөбиб? Түсэбтэ даабариия дүүргэжэ ябаашье һаа, энээгээрээ сэдьхэлээ манжалуулха эрхэгүйб. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажалай амжалта туйлахын түлөө бүхы хүсэ шадалга элсүүлэн хүдэлхэб гэжэ һайндэрэйнгөө үдэр үгэеэ үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Хэрин табан жэлэй туршада хүн зоной байрын гэрнүүдые, нарай нялха үхибүүдэй сад-яслинуудһаа эхилээд, элдэб янзын объектнүүдые барилсажа, түрэл городоо шэмэглэлсэжэ ябаһандаа баяртайб, барилгашан мэргэжэлээрээ омогорхоноб.

Л. КУЗНЕЦОВА,
Улаан-Үдын «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин штукатур-шэрдэгшэдэй комплексно бригадын бригадир.

Л. И. БРЕЖНЕВ Т. ЖИВКОВТЭЙ ХАНИ ЁҺООР УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев түр зуура амархаяа Советскэ Союзда ерэһэн БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковтэй августын 7-до Крымдэ уулзаа.

Л. И. Брежнев, Т. Живков КПСС-эй ба БКП-гэй политическэ-эмхидхэлэй, үзэл сурталай хүдэлмэри тухай, КПСС-эй XXVI съездын, БКП-гэй XII съездын шиидхэбэринүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хэн хэндээ мэдээсэбэ.

Социализм гээшэ саг үргэлжэ хүгжэжэ байдаг, хүсэн түгэлдэр общество болоно. Социалис, коммунис общество байгуулха үеын шэнэ зорилгонууд партинуудай зүгһөө гүн гүнзэгы, тоти мэргэн ябуулга хэхэ эрилтэ табина. Орон бүхэнэй национальна онсо илгаануудай хараада абтадаг, социалис хүгжэлтын юрэнхы гурим ёһонуудтай тааралдадаг байхадань, тиимэ ябуулга хүлеэгдэһэн үрэ дүнгүүдые хангадаг.

Экономическа Харилсан туһалалсалтын Соведэй Софида болоһон 35-дахи сесси социалис гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа холбооё улам үргэдхэхэ аласай шэнэ арга боломжонуудые олгоо гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Экономикын талаар СССР-эй ба НРБ-гэй хоорондын харилсаа холбооё улам гүнзэгыруулхэ шэнэ хэмжээнүүд уулзалгын үедэ хараалагдаа. Советскэ Союз металлургияа хүгжөөлгэдэнь, мүн индустриингаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүсэд бүрин ашаглалгадань Болгарида туһа хүргэхэ. Болгари Советскэ Союзда үгэдэг хүдөө ажахын продукциингаа хэмжээе ехэ болгохо, СССР-тэхи газопроводой барилгада, ашагта малтамалнуудые шаналжуулдаг предприятинуудай, бусад зарим шухала барилганууд эдэбхитэйгээр хабаадаха.

Л. И. Брежнев, Т. Живков уласхоорондын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Уласхоорондын асуудалнуудта зонхилтын гуримаар хандадаг ябадалые СССР ба НРБ буруушаана. Дэлхэй дээрэ политическэ таарамжатай оршон байдал сахилга — ехэшье, багашье гүрэнүүдэй ниитын хэрэг болоно. Буу зэбсэгүүдые урдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха, буу зэбсэгүүдые удаа дараалан хуряаха гээшэ мүнөөнэй орёо оршон байдалда эб найрамдал хангаха шухала онол арга болоно. Бүтэмжэтэй, томоотой хөөрэлдөө хэхые ходо дурадхадаг СССР-эй хараа бодолые Болгари шууд дэмжэнэ. Ядерна зэбсэгүүдые, мүн бусад түхэлэй зэбсэгүүдые хизаарлалгын талаар Европын зарим оронуудта, тэрэ тоодо Балканада, ядерна зэбсэггүй зононуудые бии болгобол, шахардуу байдал һулаpуулгада туһа дүхэм болохо байгаа гээд СССР, НРБ тоолоно. Али али талада ашатай туһатай харилсаа холбоо Балканын оронуудай хоорондо хүгжөөхэ талаар Болгариин баримталдаг тодорхой политикые Советскэ Союз һайшаана.

Хүн түрэлтэнэй гол шухала зорилгонуудые шиидхэхын тула бүхы гүрэнүүдэй оролдолго хүсэлэлгэ нэгэдхэхэ гэһэн хараа бодолые СССР ба НРБ һайшаан дэмжэнэ. Мүнөө сагай хүгжэлтын шатада оршон тойронхи байгаали ба экологи хамгаалха тухай, эгээн аюултай үбшэнүүдые усадхан зайсуулха тухай, дэлхэйн океан далайнуудые ашаглаха гэхэ мэтэ тухай хэлэгдэнэ.

Гэхэ зуура, уласхоорондын байдалай орёо түбэттэй болоһон, буу зэбсэгүүдэй олоор нөөсэлэн бэлдэгдэжэ үргэлжэлһөөр байһан, этигэлсэхэгүй ба харша оршон байдал империализмын зүгһөө уласхоорондын харилсаанда зорюута дэбэргэн һүжөрөөжэ байһан ушар амгалан харилсаа холбоондо һаад ушаруулна. Капиталис гүрэнүүдэй сэрэгэй - политическэ эзэрхэг түримхэй шэнэ бүлэглэлнүүдые бии болгохо, хуушануудые, түрүүшын ээлжээндэ НАТО-е үргэдхэхэ гэһэн һэдэлгэнүүд гаргагдана.

Тиигэбэшье амгалан байдал батадхагдажа болохо байна. Иимэ арга боломжо хэрэглэхые арадууд хүсэнэ. Эдэнэй дура хүсэлые хараада абангүй байжа болохогүй. Шахардуу байдалые һуларуулха, этигэлсэлгэ ба үгээе ойлголсолго туйлаха тодорхой зам 80-яад онуудта бэелүүлхээр КПСС-эй XXVI съездын дурадхаһан, амгалан байдалай программа дотор хараалагданхай. Уласхоорондын аюулгүй байдалай аша туһада, дайнай аюулые зайсуулгада хэрбээ туһа хүргэхэ байгаа һаань, бусад гүрэнүүдэйшье оролдолго хүсэлэлгые социалис оронууд зохисотойгоор сэгнэхэ байха.

Л. И. Брежневэй, Т. Живковэй уулзалга хани ёһоной, аха дүүгэй холбооной оршон байдалда үнгэрөө, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар тон адли хараа бодолнуудтай байһаниинь тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов, БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша С. Правчанов уулзалгада хабаадаба.

(ТАСС).

Һайндэрэй хүндэлэлдэ

Совет барилгашадай гол зорилго хадаа оронойнгоо үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөн арьбажуулга, арад зоной аша туһада шэнэ байрын гэрнүүдые бодхоолго мүн болоно. Тэдэнэйл эршэтэ ажалай ашаар Сибириин агуу ехэ гол мүрэнүүд дээрэ электростанцинууд баригдана, гүн тайга соогуур Байгал-Амарай түмэр зам табигдана, ороной карта дээрэ шэнэ хото городууд, тосхон һууринууд мүндэлнэ.

Барилгашанай үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан августын 7-до Москвада болоо.

Суглаанай президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Э. Дымшиц, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, социалис мүрысөөндэ илагшад, нииолэл хотын олониитын түлөөлэгшэд һуулсаба.

Баярай суглаан дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ — ШАНГААР ТЭМСЭХЭ!

ХУРА БОРООГОЙ ҺААТУУЛААШЬЕ ҺАА...

Энэ жэлдэ сабшалангай ногооной гараса һанаһанда хүрэбэгүй, гандаа. Тиигэбэшье совхозой хүдэлмэришэд, хүдөөгэй зон партиин обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй хандалга бэшэгтэй танилсажа, ехэ багагүй үбһэ хуряалгада гаранхай.

Совхозой хүдэлмэришэд 28 звено боложо хубааралд, июлиин тэн багаар үбһэндөө ороо һэн. Ногооной биһагүй байһые хараадаа абажа, эхэнхи сабшалангаа гар хажуугаар хурлаха гэжэ шиидэгдээ.

Үбһэшэдэй звенонуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэрэнэй дүн недели бүхэндэ согсологдоно. Теэд звенонуудай хүдэлмэридэ хура бороо ехэ һаад ушаруулна.

Хэды тиимэ байбашье, звено бүхэн урдаа табигдаһан зорилгонуудые урагшатайгаар шиидхэхэ гэжэ оролдоно. Сэлмэг үдэр, час бүхэнии хүсэдөөр хэрэглэжэ, һайн шанартай тэжээл абахые хүсэнэ.

Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ветеринарна врач Бато Цыреновэй хүтэлбэрилдэг звено ябана. Эдэнэр Зуһалан гэжэ газарта ажаллажа, нилээд ехэ үбһэ бэлэдхээд байна. Мүн Адагай сабшалангай захада отог баряад, звеногой гэшүүд эндэ байрланхай. Хүдөө заха газарай ногооё үлөөнгүйгөөр бүхыдэнь гар хажуураар сабшажа абана.

Республикынгаа дээдын зургаануудай хандалга бэшэгтэ харюу болгон, ажалай ветеран Буда Шагдурович Гармаев гэр бүлөөрөө 50 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, совхоздоо тушааха уялга абанхай. Тэрэ хээрэ отог баряад, ашанар, зээнэртээе хонон, үнжэн байжа ажаллана. Тэрэшэлэн совхозоймнай айл бүхэн үбгэн пенсионерһээ жэшээ абажа, үбһэ хуряалгада хабаадалсана.

Мүнөө үедэ түрүүшын мянгаад центнер үбһэн һурилэгдэнхэй. Иигээд таримал олон жэлэй ногоон хуряагдаха. Һаяар сенаж, силос даража захалха байнабди. Эндэ рапс ногоон, зелёнко хэрэглэгдэхэ юм.

Манай совхоздо гурбадахи жэлээ рапс ногоон тарилгдажа, яһала һайнаар ургаха байһанаа харуулаа. Мүнөө жэлдэ тэрэнииe 40 гектарта таряа һэмди. Ургасань урһынхиһаа үлүү. Тиигэжэ сенаж, силос дараха түсэбөө бэелүүлхэ байнабди.

В. ХАРТАЕВ,
Захааминай районой Далахайн совхозой директор.

ЭРШЭТЭЙ, ДЭЛИСЭТЭЙ

«Искра» колхозой луговодууд, механизаторнууд ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Эндэ оньһожоруулагдамал 3 звено, гар хажууршадай нэгэ звено хүдэлнэ.

Зундаа хура бороо саг соогоо ороогүй дээрэһээнь эхэнхи сабшалангынь гандашоо. Тиимэһээ оройдоол 329 гектар газарай ногоон сабшагдаха юм. Энэ жэлэй эрхэ байдалые хараадаа абажа, шугы бургааһанай, ой модоной соорхойн, урдандаа сабшагдадаггүй газарай ногоо суглуулжа байна. Һүүлэй мэдээгээр, 200 гектарай ногооё сабшажа, 1200 центнер һайн шанартай үбһэ һурилөө.

Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр ажахын дүршэлтэй механизатор Георгий Лазаревич Ивакинай хүтэлбэрилдэг звено түрүүлжэ гараба. Тэрэнэй даадаг коллектив үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Үбһэ хуряахын хажуугаар АВМ-1,5 агрегадаа хүдэлгэжэ, витаминтай ногооной гурил гаргажа захаланхай. Эндэ Г. С. Мальцевай даадаг звено эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор ажаллажа, 3200 центнер шэмэтэ тэжээл бэлдээ.

Мүн сенаж дараха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Тус колхозойхид 700 тонно иимэ тэжээл нөөсэлөөд байна.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

Һурилэлгэ түлэгтөө

Эдэ үдэрнүүдтэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нуга сабшалангууд дээрэ үбһэ хуряаха хүдэлмэри түлэг дундаа. Мүнөө эндэхи хүн зон ажахынгаа адууһа малда элбэг тэжээл бэлдэхэ зорилготойгоор ажаллажа байна. Колхозой ветеран, коммунист Буда Данзановвич Халудоровай хүтэлбэрилдэг звено үбһэ бэлэдхэлгэдэ үндэр дүнгүүдые туйлана.

Үдэр бүхэндэ хура бороогой ороошье һаань, тус звеногой гэшүүд сэлмэг үдэрэй час бүхэнии шадамараар хэрэглэн, һүүлэй үдэрнүүдтэ 500 центнер үбһэ һурилөө.

Байгша ондо тэрэнэй даадаг сабшалангай ногоон һайн. Тус звено 110 гектар сабшалан дээрэһээ 1320 центнер үбһэ суглуулха түсэбтэй юм. Харин энэ жэлэйнгээ ургасые хараадаа абан, бүхы дээрээ 1500 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряахаар ажаллана.

— Манай звено эгээл харюусалгатай ажалдаа — үбһэ хуряалгадаа эртээнһээ бэлдээ һэн, — гэжэ звеное даагша Б. Д. Халудоров хэлэнэ. — Звенодомнай ажалша бэрхэ хүбүүд, басагад олон. Жаб, Валерий Холхоевууд, механизатор Б. С. Танхаев, аха дүү Иван, Алексей Яхоновууд, һургуулиин һурагша Слава Сергеев болон бусадые магтамаар, — гэбэ.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй район.

ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭЭД...

Жэл бүри үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ Новоильинскэ сельскэ Соведэй хүдэлмэрилэгшэд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо туһалжа байдаг. Энэ жэлдэшье бидэ хэдэн дахин ойдо гаража, нарһанай шэлбүүһэ, модоной мүшэр суглуулаад, боолто болгожо, малай фермэнүүд болон гүүртэнүүдтэ абаашаабди.

Мүн нютагай пенсионернүүд, һургуулиин үхибүүд, амаралтада ерэһэн студентнэр үбһэ хуряалгада олоороо хабаадана. Тэдэнэр халаахай болон набша намаа ехээр бэлэдхэжэ колхоздо тушаагаа. Эндэ пенсионернүүд Игнат Носков, Петр Усов, Дмитрий Цырендашиев, Эрдэм Шайдоков, Тихон Вставский, Александр Соколов болон бусад үбһэшэдэй звенонуудта һайн дураараа ошожо, гар хажуураар сабшана, бухал табина.

Хандагатайн леспромхозой модошод амаралтын үдэрнүүдтэ үбһэ сабшалгада хабаадалсана. Манай нютагай хүн зон энэ жэлэй бэрхэтэй байдалые зүбөөр ойлгожо, ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн Эгэтын, Һубын сомоной Соведүүдэй ажалшадай үнэтэ үүсхэлые һайшаан дэмжээд, өөһэдынгөө арга шадалаар тэжээл бэлэдхэлгэдэ хамһалсахые оролдоно.

А. ВСТАВСКИЙ.
Новоильинскэ сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ.
Загарайн район.

«ИНТЕРКОСМОС—БОЛГАРИ 1300» ГЭҺЭН ХЭМЭЛ ОДОН НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

«Интеркосмос—Болгари 1300» гэһэн хэмэл одон 1981 оной августын 7-до Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдээ. Газарай ионосферэ ба магнитосферэдэ боложо байдаг физическэ үзэгдэлнүүдые комплексно ёһоор шэнжэлжэ үргэлжэлхэ ябуулга — энэ хэмэл одоной гол зорилго болоно.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон научна аппаратура совет эрдэмтэдэй туһаламжатайгаар Болгариин Арадай Республикын эрдэмтэд, мэргэжэлтэдээр зохёогдоһон ба бүтээгдэһэн, мүн:

— ионосферэй плазмые, ехэ хүсэтэй элшэтэ зайн урасхалые;

— постоянна ба переменнэ электрын ба суранзанай хүрэенүүдые;

— спектрэй харагдахагүй ба харагдадаг элшын хүрэенүүдэй атмосферын дээдэ үенүүдтэхи туяагай сасаралгые шэнжэлхэ зорилготой.

«Интеркосмос-Болгари 1300» гэжэ хэмэл одон дээрэ научна аппаратураһаа гадна, хэмэл одоной ниидэлгын шэглэлые Газар дээрэһээ ходо залажа байха оньһон түхеэрэлгэ; наранай батарейнүүдые хэрэглэхэ электрын түхеэрэлгэ; замбуулиндахи замые тоти мэргэнээр тодорхойлхо радиосистемэ ба аппаратурын хүдэлсэ тухай мэдээнүүдые Газарта дамжуулха радиотелеметрическэ түхеэрэлгэ бии.

Телеметрическэ тодорхойлгын мэдээнүүдэй ёһоор, хэмэл одон дээрэхи түхеэрэлгэнүүд жэншэдгүй хүдэлнэ. Советскэ Союзай газарай командно-хэмжэн тодорхойлдог комплексын станцинууд хэмэл одон дээрэһээ дамжуулагдаһан научна мэдээнүүдые таһалгарягүй угтан абана.

Абтаһан мэдээнүүд Советскэ Союзай ба Болгариин Арадай Республикын научна эмхинүүдтэ шалгагдаха, шэнжэлэгдэхэ юм.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГА

«Интеркосмос-Болгари 1300» гэжэ хэмэл одоной ниидхүүлэгдэһэн, энэ гайхамшаг ушараар дашарамдуулан, нүхэр Л. И. Брежнев нүхэр Т. Живковые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Нүхэр Т. Живков замбуулиндай дайдые хамтаран шэнжэлгэдэ хабаадаха арга боломжо олгоһонойнь түлөө халуун баясхалан хүргэбэ.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республика дотор капитальна барилга хэхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Белобородов Аверьян Михайловичта — «Бурятцелинстрой» трестын № 335 оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын прораб.

Коробенков Семен Прохоровичто — Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой барилгын управлениин начальник.

Четвернин Петр Алексеевичтэ — «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин № 11 тоннельнэ отрядай проходчик.

Цыдыпов Андрей Бамбуевичта — «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй № 101 оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын модошо дархан.

Шарипов Габис Шариповичта — «Жилгражданстрой» трестын № 1 барилга-хабсаралгын управлениин бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной августын 6.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РЕСПУБЛИКЫН БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө, Барилгашанай үдэртэй ушарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Добханов Николай Бадаевичые — «БАМтоннельстройн» барилгын управлениин № 11 тоннельнэ отрядай проходчик.

Дроздов Петр Ивановичые — «Сибэнергострой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын Галуута-Нуурай участогай экскаваторай машинист.

Малышевский Виктор Германовичые — Улаан-Үдын гэр байра барилгын комбинадай бригадир.

Никончук Геннадий Михайловичые — «Востоксибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин бригадир.

Поваренко Ларион Ларионовичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын № 575 барилга-хабсаралгын поездын бульдозерой машинист.

Попова Вера Григорьевнае — «Бурятгражданстрой» институдай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.

Перевозникова Валентина Ивановнае — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлениин штукатур-шэрдэгшэдэй бригадир.

Татаров Леонид Прокопьевичые — «Улан-Удэтрансстрой» трестын № 834 барилга-хабсаралгын поездын электрослесарь.

Цыбиков Доржи Цыбиковичые — «Жилгражданстрой» трестын № 7 барилга-хабсаралгын управлениин участогай начальник.

Яковлев Минай Ульяновичые — «Бурятремстрой» нэгэдэлэй барилгые оньһожоруулха управлениин экскаваторай машинист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной августын 6.

МҮНӨӨДЭР—БАРИЛГАШАНАЙ ҮДЭР

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха, арадай ажахын социально-экономическа асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ барилга гээшэ гол шухала үүргэ дүүргэдэг юм. Тиимэhээ барилгын гол фондонуудые арьбадхаха ба хүгжөөхын тула парти, правительствын баталан абаhан тогтоолнууд, хараа түсэбүүд барилгашадай бэелүүлхэ шухала зорилгонуудые тодорхойлно гээшэ. Орон дотор гол фондонуудые арьбадхалга ба наряжуулан hайжаруулха гол хэрэгсэлнүүдэй hэн бүри национальна доходой 20-ёод процентнь гаргашалагдана.

Имагтал арбадахи табан жэлэй туршада арадай ажахыда 633 миллиард түхэригэй hомологдоноор ашаар ороной гол фондонууд 1,4 дахин ехэ болоhон байха юм. Энэ хугасаа дотор 1200 промышленна томо предприятинууд ашаглалгада үгтөө. Үнгэрэгшэ табан жэлэй хугасаа соо орон дотор 530 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд барингдажа, 50 миллион хүн шэнэ гэртэ ороhоной баяр тэмдэглээ.

Гансахан манай республикын жэшээ дээрэ хаража үзэхэ болоо hаа, hүүлэй жэлнүүдтэ капитальна барилга үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Арбадахи табан жэлэй туршада 2198 миллион түхэриг гаргашалагдаа гэхэ гү, али юhэдэхи табан жэлэйхиhээ хоёр дахин үлүү болоно. Шэнэ объектнүүдые бариhанай, хуушан предприятинуудые hэльбэн шэнэлhэнэй эсэстэ, 1975 онойхитой сасуулха болоо hаа, 1980 ондо промышленна продукци гаргалга 193 миллион түхэригөөр дээшэлээ.

Буряад оронойнгоо экономическа хусэ шадал хүгжөөлгэдэ «Главбурятстройн» коллективэй оруулhан хубитань горитойхон гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэрэнэй мэдэлэй организацинууд, предприятинууд болон автобазанууд дай коллективууд промышленна, гэр байрын, соёл болбосролой объектнүүдые барилгын түсэб бэелүүлхын, ажалай шанар hайжаруулхын түлөө оролдоно, муу бэшэ дүнгүүдые туйлаха.

Энээнии али тодоор гэршэлhэн нэгэ хэды тоо дурдахада үлүү бэшэ.

Үнгэрэгшэ табан жэл соо 292 объектнүүд ашаглалгада тушаагдажа, 196 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ, 214 миллион түхэригэй гол фондонууд ашаглалгада оруулагдаа. «Главбурятстройн» барилгын организацинууд 437 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, 2920 үхибүүдэй hураха hургуули, 2050 hуурихтай үхибүүдэй сад-яслинууд, 300 шэрээтэй больница, үдэр соо 750 хүниие үзэжэ шадаха аргатай поликлиникэ, тамаралгын бассейн гэхэ мэтэ шухала объектнүүдые ашаглалгада тушаагаа.

Тиихэдэ арадай ажахыда айхабтар ехэ удха шанартай объектнүүдые бариха хүндэ хүшэр асуудалнууд амжалтатай шиидхэгдээ. Тиигэжэ Загарайн бройлерно фабрика, Улаан-Үдын гадар хубсаhа нэхэдэг фабрика, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ завод, «Бурятферммаш» заводой түрүүшын ээлжээн, Шулуутын холимол тэжээлэй завод, Сэлэнгын ЦКК-гай картон ба целлюлозо гаргадаг цехүүд, Улаан-Үдын hүнэй завод гэхэ мэтэ предприятинууд бүтээгдэжэ, продукци үгэдэг болоод байна бшуу.

Эдэ барилганууд, эндэ дурсагдаhан тоо бүхэн барилгашадай шэн габьяата ажал, эрмэлзэл үүсхэлые, үргэнөөр дэлгэрhэн социалис мүрысөөе эли тодоор гэршэлнэ. Мүнөөдэрэй байдалаар, коллективэй 2032 хүдэлмэришэн, 52 бригада, үйлдэбэриин 8 цехүүд болон участогууд коммунис ажалай ударник гү, али коллектив гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна. Манай олоншье барилгашад мэргэжэлээ ёhоор дурлаhан, тэрээндээ шудалжа, шударгы бэрхэ зон. Юрэдөө, барилгашан гэhэн мэргэжэл эрхим эрмэлзэлтэй, хэдэн зорилгошье ажалаар ехэ эрилтэтэй хүн гэжэ хэлэхэ ааб. Хүнэй хүлэй хэзээдэшье хүрөөгүй буйдаг тайгада хэн түрүүн ошоно бэзэ? Барилгашан. Эдэн губида хэн амисхал асардаг хаб? Бапал барилгашан. Хизааргүй үргэн тала дайдада хэнэй майхан түрүүлэн татагдадаг гэжэ hананат? Барилгашанай. Иимэ зонуудай баатаршалгые, шэн габьяатай ажалые нэрлэжэ, тэдээн тэрэ үндэр сэгнэдэг бшуу.

Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр манай 92 түрүүшүүлдэ СССР-эй орден болон медальнууд барюулагданхай. Бухы наhаараа барилга дээрэ хүдэлжэ, арад зоной дунда хүндэтэй болоhон М. Хлыстова «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин штукатурщицагуудай бригадир юм. Тэрэ гүрэн түрын дээдэ хайра — Ленинэй орденоор шагнагданхай. Шэн габьяата ажалаараа олоной этигэл найдабарида хүртэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутатадаар hунгагдаhан Л. Кузнецова баhал энэ управленидэ бригадирай тушаалтай. Түрүү барилгашанай энгэртэ Арадай Хани Барисаанай орден мүнөө яларба. Ажалай Улаан Тугай ордениуудта «Спецстроймеханизация» трестын бульдозерист Г. Голобков, барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин штукатурщицагуудай бригадир А. Капустина гэгшэд хүртэнхэй юм. Эндэ орденто нүхэдэй бултанайнь нэрэ, обогые дурдахын аргагүй.

Тиихэдэ «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ 162-дохи ПМК-гай штукатурщицагуудай бригадир М. К. Занграева, барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин комплексно бригадын бригадир Н. С. Анциферов, барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин штукатур-шпаклёвщик И. Е. Протасова болон бусадта дэмы олгогдоогүй байна.

Ажалай 56 түрүүшүүл Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, 326 хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд «Арбадахи табан жэлэй ударник» гэhэн тэмдэгээр, КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

8-дахи СМУ-гай комплексно бригадын бригадир А. Е. Воронин, ажахын тоосоото комплексно дүрбэдэхи бригадын бригадир В. А. Находкин, 7-дохи СМУ-гай штукатурщицагуудай бригадир, РСФСР-эй габьяата барилгашан М. П. Зайцева, 174-дэхи ПМК-гай штукатурщицагуудай бригадир, Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан П. Н. Татарникова, 5-дахи СМУ-гай бригадир, hалбариин профсоюзай ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Н. Г. Трофимов болон бусадай алдар суу холуур таранхай.

Партиин XXVI съездын хараалhан «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор арбан нэгэдэхи табан жэл коммунис байгуулалтада шухала шатань болохо гээд тэмдэглэгдэнхэй. Тэрэ совет арадай баатаршалгын түүхэдэ үшөө нэгэ шэнэ хуудаhыень нэмэжэ үгэхэ байна.

Наяад онуудта КПСС-эй экономическа стратеги бэелүүлгэ улам үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа, арад зоной ажабайдалай материальна болон соёлой хэмжээ дээшэлүүлхэ, ниитын үйлдэбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ зорилгонууд hэн, тэдэ хэрэгтэ hэлэнэй үндэhөөр хүнииhээ адли тэгшээр хүмүүжүүлхэ зорилгоор хэсэгтой эрхэ нүхэсэл олгохо, ажалшад бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл улам дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаха юм. Капитальна hомололгын хэмжээн урда табан жэлэйхиhээ 12—15 процентээр дээшэлхэ, 711—730 миллион түхэригтэ хүрэхэ байна.

Капитальна барилгын талаар «Главбурятстройн» предприятинуудай болон организацинуудай хүшэр асуудалнуудые шиидхэхээр түсэблээ. Партиин XXVI съездэй хараалhан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ тула манай Главкын предприятинууд болон барилганууд дээрэ үрэ дүн ехэтэй социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ амжалта туйлагдахань дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, коллективэймнай хүдэлмэришэдэй, инженерно - техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 94,8 процентнь социалис мүрысөөндэ оролсонхой, тэдэнэй 43 процентнь ажалдаа коммунис ёhоор, хандаха хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадалсана. Энэ hайшаалта хэрэгүүдэй үрэ дүн харагдажа эхилээ.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбтэ даабаринуудые «Спецстроймеханизация» трестын 176-дахи ПМК-гай, ашаа зөөдэг автобазын коллективүүд амжалтатай бэелүүлжэ шадаа. Өөhэдынгөө заншалта hайндэртэ ажалай бэлэгүүдые зорюулhан ажалшад олон. Жэшээлэн хэлэбэл, Ленинэй орденто А. Е. Островерковой бригадын гэшүүн бүхэн халаан соогоо 10,7 дүрбэлжэн метр шала дэбдижэ, мүрысөөнэй манлайда ябана. Ажалай Алдар Солын II ба III шатануудай ордениуудаар шагнагдаhан П. П. Григорьевэй бригадынхид түргэн бодхоохоhоо гадна, ажалайнь шанар «эрхим» гэhэн сэгнэлтэдэ холодоо хүртэнэ. Бригадын гэшүүн бүхэн даабарияа үлүүлэн дүүргэнэ, 2,28 кубическа метр хирнисэ ябталга. Тобшоконоор тэмдэглэхэдэ, мэргэжэл мэргэжэлээрээ шалганаа амжалтатайгаар тоо үдэрhөө үдэртэ олошорно.

Тэдэнэй дундаhаа слесарь А. Я. Хмелев, экскаваторай машинист Г. Е. Семенов, автокранай машинист П. Р. Михалев, башенна кранай машинист Ю. А. Утенков болон бусад олон нүхэд онсо шалгарна.

Үйлдэбэридэ амжалта туйлажа ябадаг түрүүшүүлэй олоншье hаань, манай хүдэлмэридэ дутуу дундануд дайралдана гэжэ сэхэ мэдэрхэ ёhотойбди.

Нэн түрүүн ажалай нөөсэнүүдые гаргашын ашаг үрэ бага, дүүргэгдэhэн нэрэтэй объектнүүд дахинаа шэнэлэгдэнэ, хүдэлмэриин саг хии талаар хаяха гэхэ мэтэ ушарнуудай дайралдадаг дээрэhээ ехэ гээгдэлдэ оронобди.

Главкын предприятинуудта барилгын технологи, ажалай эмхилхэл hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Бар хүсөөрөө хэгдэдэг хүдэлмэриин хаа хаанагүй дайралдадаг дээрэhээ ажалай шанарынь муудана, болзорынь унжагайруулагдана. Энээнhээ дулдыдан, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Ушар тиимэhээ манай замай залуушадай дүй дүршэлые олониитын шадабари болгожо, гээгдэлhээ гарахын түлөө хүн бүхэн оролдожо, барилга түргэнөөр, hайн шанартайгаар бүтээхэ гээшэ барилгашадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

С АНТОНОВ,
«Главбурятстройн» начальник.

БАЙШАНГУУД БОДОНО

ФОТО РЕПОРТАЖ

Республикынгаа ниислэлhээ зүүлжээ гараад, Хориин тала худар шэглэhэн дардам харгыда ороходотнай, урда таладатнай имагтал дүрбэ-табан дабхар байшангуудаараа ербыhэн шэнэ городой түхэлэй поселок харагдаадхиха. Энэмнай «Восточный» гээшэ. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада эндэл гэр байрын барилга илангаяа эршэтэйгээр ябуулагдана бшуу.

— Зүб даа, «Восточный» поселок ерэhэн хүн бүхэн энээниие гайхадаг. Үнэхөөрөөшье эндэ барилгын хүдэлмэринүүдэй далайса айхабтар эршэтэй, —гэжэ авиазаводой СМУ-гай мастерска участогые даагша инженер Александр Дмитриевич Товтенко хөөрэнэ. — Эндэмнай hара бүри хэдэн зуугаад айлнууд нүүжэ ерэжэ, шэнэ hаруул байрануүд соо түбхиннэ.

«Восточный» поселогой үйлсөөр ябахада, инженер Товтенкын үгэдэ этигэнгүй байхаар бэшэ. Шэнэ гэрнүүд шэрэ будагаараа, сонхынгоо шэлнүүдэй ялараагаар нюдэ hаргаана. Гансашье байрын гэрнүүд бэшэ, эндэ hургуули, хүүгэдэй сад-ясли, хэдэн магазинууд ашаглагдажа, хүн зоной хэрэглэмжэ гүйсэд хангадаг болонхой юм.

Эндэ Юрий Колесниковэй, Василий Брянскиин, Иннокентий Пашковой, Иннокентий Корытовой хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригаданууд хүдэлдэг байба. Тэдэнэр хоорондоо мүрысэнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Һүүлэй мэдээгээр, барилгашадай дунда Юрий Дмитриевич Колесниковэй бригадынхид түрүүлжэ ябана гэжэ мэдэхэдээ, тэндэл ошобобди. Тэрэ бригадада 15 хүн хүдэлдэг юм.

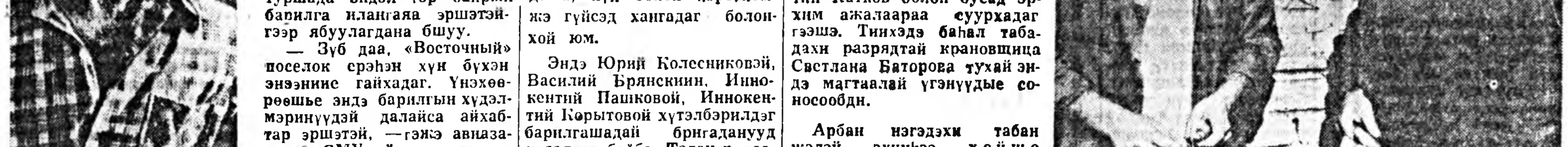
Бултадаа хэдэн мэргэжэл шудалhан, дүй дүршэлөөр түгэс зон. Жэшээлхэдэ, табадахи разрядай шулуушад Борис Мельников, Михаил Согонов, Евдокия Бурлакова, Валентин Катков болон бусад эрхим ажалаараа суурхадаг гээшэ. Тиихэдэ баhал табадахи разрядтай крановщица Светлана Баторова тухай эндэ магтаалай үгэнүүдые сонособди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинhээ хойшо эршэмтэйгээр ажаллажа байhан эдэ барилгашадые мэргэжэлэйнь hайндэрөөр амаршалаад, социалис мүрысөөндэ, ажабайдалдаа амжалта туйлахыень хүсэнэбди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: табадахи разрядай шулуушан Б. Меньшиков; «Восточный» поселогто шэнэ байшангууд бодоно; инженер А. Д. Товтенко бригадирай туhалагша А. К. Банновтай ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ОЛОНОЙ ОМОГОРХОЛ

Мүнөө үндэр наhан болоод байhан гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, пенсионернүүд, ехэл бүхэ бэетэй, шанга шандааhатай, юрэдөө, миин hуужа шадахагүй, хүлгөөтэй сэдьхэлтэй хүнүүд байна даа. Тэрэнhээ гадна, тэдэнэй уялга ehoёо аргагүй наринаар мэдэрдэгынь гайхалтай юм. Прибайкалиин районой Ангыр нютагта үндэр наhатай олон хүн ажаhуудаг. Тэдэнэй зариман тухай гансал дулааханаар дурдаха байнаб. Жэшээлхэдэ, хэр угай таряашан Алексей Николаевич Решетов тэдэнэй нэгэн болоно. Тэрэ хара багаhаа хойшо ажалша бэрхэ байhан. Ехэшье болоходоо, тэрэ тиимэ шэнжэ, шанараа алдаагүй, харин бүрил хүдэлмэришэ, урагшаа hанаатай болоhон байна. Тараан ажалай бригадираар олон жэлдэ хүдэлөө. Удаань hүнэй фермые даагаа, совхозой отделениие эрхилээ. Партиин эльгээhэн, найдаhан лэ газарта жэшээтэ hайнаар хүдэлжэ ябаа. Мүнөө тэрэ пенсидэ гаранхай. Тиигэбэшье үнөөхил харюусалгаяа мэдэрэн, хамтынгаа ажалда халуунаар хабаадаhаар.

А. Н. Решетов 1978 онhоо эхилжэ, «Зырянский» совхозой ахамад луговодоор хүдэлнэ. Өөрөө тэрэ хэнhээшье эртэлжэ ажалдаа гарадаг. Нүхэдынь тиихэдэнь баhал гээгдэнгүй, тухайтайл ерээд байдаг заншалтай. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада тус ажахы бүдүүн тэжээлээр бардам хангагдажа байна. Эндэ ахамад луговодой хубита нилээд ехэ ааб даа. А. Н. Решетов Ажалай Улаан Тугай орденоор, Хүндэлэлэй олон грамотаар шагнагданхай.

Удаадахи эдэбхитэнэймнай нэгэн Иннокентий Лукич Угрюмов болоно. Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудай ветеран И. Л. Угрюмов наhанай амаралтада үни хада гараа hэн. Мүнөө тэрэ аяар 80 наhа хүрэнхэй. Тиигэбэшье сула сарюун, хүнгэн дорюун зандаа. Арбаад жэл соо тэрэ Нестеровэй hаалиин фермэдэ мал адуулагшаар хүдэлөө. Мүнөө hүниин харуулшан болонхой. Ная наhата удэрынь совхоздоо туhалангаа, үбhэ сабшана. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор тэрэ дэмы шагнагдаагүй ааб даа.

Хамтын ажалай эмхидхэгдэhэнhээ хойшо трактористаар хүдэлhэн И. И. Воротников мүн лэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртэhэн намтартай. «Булад хүлэгэй» бата зээн Илья Иннокентьевич мүнөө hүниин харуул хэнэ, үдэрынь ногоон тэжээл бэлэдхэлсэнэ.

Дайнай ветеран К. С. Лебедев хүршэ П. Ф. Истоминтоёо хамта ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Павел Федосеевич Истомин малай байра заhабарилсадаг. Тэрэнэйнгээ хажуугаар 5 центнер үбhэ сабшажа, ажахыдаа тушааха уялга абанхай. Недондо жэлдэ тэрэ 17 центнер тушааhан байгаа.

«Зырянский» совхозой 1-дэхи отделениин луговод, пенсионер Иван Егорович Седунов hайнаар ажаллана. Һүүлэй гурбан жэл соо тэрэ үhалжа байhан газарhаа гектарай 22 центнер хүрэтэр ургаса ургуулна.

Түрэл ажахынгаа мал ажалые тэжээлээр хангажа, ашаг үрөөрнь, хүгжэлтөөрнь баярлажа ябаhан эдэ үндэр наhатайшуул хамтын хэрэгтэ хаба ехэтэйгээр хабаадалсажа, олоной омогорхол болонхой. Эдэнэй тоодо үшөө Егор Романович Тарасов, Константин Антонович Игумнов, 83 наhатай Андрей Николаевич Патрахин, пенсионерка Валентина Ефимовна Тарасова, Степан Сергеевич Неродов болон бусад ороно. Эдэ нүхэднай ажал хүдэлмэреэрээ, ажабайдалаараа ургажа байгаа залуу үетэндэ үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэрэй өөhэдынь үхи хүбүүдшье томонууд, hургуули hудартайнууд, hайн хүнүүд болонхой, эхэ, эсэгынгээ урма, жаргалынь болонхой байдаг.

Дайнай, ажалай ветерануудай нэрэ хүндэдэ доро дохин амаршалмаар гэжэ намда hанагдадаг.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Район соогоо үниндэй суута гараhан Чисаанын совхозой Булагай hү hаалиин фермын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые нэрэ солодоо хүрэмөөр бэелүүлхэ гэhэн эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Тус коллективэй малшад гүрэндэ hү худалдаха энэ жэлэй түсэбые августын 4-дэ дүүргэhэн тухайгаа КПСС-эй райкомдо, райсоведэй гүйсэдкомдо элидхэбэ. Түхэреэн жэлэй туршада 2390 центнер hү гүрэндэ тушааха даабаритай байгаа hаа, тэрэнээ энэ hарын, түрүүшын үдэрнүүдтэ 28 центнерээр үлүүлээд байгаа.

Һаалишадай энэ жэлэй ажалай амжалта hайн. Эндэхид фермээрээ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1300 килограмм hү hаанхай. Фермын, ажахын, районой түрүү малшад болохо ахалагша hаалишан Ханда Лубсандоржиева, коммунист hаалишад Зоя Жамьянова, Хандама Буянтуева (партгрупорг) гэгшэд тус тустаа 1500 гаран килограмм hү үнеэн бүриhөө hаанхай.

КПСС-эй райком, райсоведэй гүйсэдком тус коллективэй ехэ амжалта туйлаhантайнь дашарамдуулан, фермын малшадые хани халуунаар амаршалhан, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэhэн баярай телеграмма эльгээбэ.

Энэ амаршалгадань урмашан баясаhан Булагай фермын коллектив hү hааха жэлэй түсэбые августын эсэс болотор дүүргэхэ.

А. ЧИМИТОВ.
Хэжэнгын район.

Совет орон дотор

ЗАВОДОЙ ШЭНЭ БҮТЭЭЛ

Хойто зүгтэ ажалладаг геофизигүүд холын үрэмдэлгын газарнуудта түргөөр хүрэхэ аргатай болобо. Бакугай машина бүтээгшэдэй гэнэтэ мөөрнүүд дээрэ түхеэрhэн лабораторинууд тэдэнэртэ туhалха юм.

Хаана яанагүй ябадаг машина дээрэ үбэлэй сагта хүдэлхын тула дулаасуулагдадаг кабина тодхогдонхой Касимовай нэрэмжэтэ машина бүтээлгын завод хаанашье ябадаг иимэ лабораторинуудые болзорhоонь урид бүтээжэ эхилээ.

Орон дотор бүтээгдэдэг нефть олзоборилгын техникын гурбанай хоёр хубиhаа үлүүниинь Азербайджанда үйлэдбэрилэгдэдэг байна. Энэ табан жэлдэ иимэ түхеэрэлгэ үйлэдбэрилгые нэгэ хахад дахин шахуу ехэ болгохоор хараалагдана.

Баку.

ЗАЛУУ ХОНИШОНОЙ АМЖАЛТА

Сагаан-Уула тосхондохи колхозой залуу хонишон Б. Содномовые туйлаhан амжалтаарнь нүхэдынь халуунаар амаршалба. Тэрэ зуун эхэ хонин бүриhөө 152 хурьга абажа түлжүүлээ юм. Энэнь Агын Буряадай автономито округ дотороо эгээл эрхим дүн болоно. Тэрэнэй эсэгэнь, ажалай ветеран О. Содномов урдахи жэлнүүдтэ гүл абалгаар эгээл эрхим дүнгүүдые туйладаг байhан.

Бальжиннимын хонишоноор хүдэлhэн намтарынь тон богони юм. Тэрэ хоёр жэлэй саада тээ албаяа дүүргэжэ, түрэл нютагаа бусажа ерээд, механизатор болоо hэн. Харин эсэгынгээ отара даажа абахыень дурадхахада, тэрэ зүбшөөгөө. Юуб гэбэл, тэрэ багаhаа хойшо эсэгынгээ хажууда ябалсажа ажалладаг, хүдөөгэй олохон мэргэжэлээр хүдэлжэ шадаха байгаа бшуу. Тэрэнь мүнөө ехэл туhа нэмэри болоно. Харин дүй дүршэлтэй хонишон эсэгэнь хүбүүндээ ходол зүбшэл заабари үгэдэг, hургадаг юм.

Ага тосхон.

БУГЫН ЭБЭР

Хадата Алтайн ан үсхэбэрилдэг ажахынууд бугын шуhан эбэр «бэлдэхэ» хүдэлмэреэ амжалтатайгаар түгэсхэбэ. «Абайский» совхозhоо Социалис Ажалай Герой П. Поповой бригада эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана. 12 шахуу килограмм шэгнүүртэй эбэрнүүд эндэ абтаhан байна.

«Алтайзверопром» нэгэдэлэй олохон ажахынууд түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ гээ. Буга үсхэбэрилгын Шубалинска комплекс дээрэ баймгуулагдаhан эрдэм-шэнжэлгын лабораториин эрдэмтэдэй дурадхал даабаринуудые үргэнөөр хэрэглэhэнэйнь ашаар иимэ амжалта туйлагдана.

Консервэлэгдэhэн хори гаран тонно шуhан эбэр фармацевтическэ предприятинуудта эльгээгдэхээр хараалагдана. Энэнь орон дотор үйлэдбэрилэгдэдэг эмэй түүхэй эдэй хахад шахуу хубинь болоно.

Горно-Алтайск.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛ—БҮГЭДЫН ХЭР

БАМ-айхида НАЙДАМТА ТУҺАЛАМЖ

Хойто-Байгалай районой хүдөөгэй ажалшад партиин XXVI съездын хараалhан асари ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадажа, жэлэй эхинhээ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай. «Ангарский», «Северный» совхозуудай, «Победа» колхозой малшад, hаалишад болон механизаторнууд хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, hү, мяха гүрэндөө ехээр худалдажа, даабаряа үлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна.

Сэбдэг хүйтэн холын хойто нютагта үхэр мал адуулха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ юм. Эндэ үбэлынь ута, саhан ехээр ородог гэжэ олондо мэдээжэ ааб даа. Уhа голнууд, нуур, hужааг, намаг налхи элбэг. Тиимэhээ зунай сагта үхэр бэлшээжэ таргалуулха болоходо бэрхэшээлнүүд олон ушардаг. Районой хүдөөгэй ажалшад байгаалиин бэрхэшээлнүүдые сухарингүйгөөр, урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг. Энэнь ехэл hайн гээд hанагдана. Он жэлнүүдэй ошохо тума малайнгаа тоо улам олошоруулжа, ороохо, тараа, овощ ехээр ургуулдаг боложо байнхай.

Долоон жэлэй саанахана эндэ БАМ-ай барилгашад ерэжэ, асари ехэ ажал хэжэ эхилээ бэлэй. Мүнөө манай районой газар дайдада олон мянган хүн зон ажаhуужа, ажаллана. Эдэниие hүөөр, мяхаар, хартаабха, овощоор хангаха гэhэн хүнгэн бэшэ зорилго районоймнай хүдөөгэй ажалшадай урда табигдана. Тарялангай, сабшалангай, огородой талмайе үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ, хэгдэнэшье. Хэрбээ бидэ 1975 ондо 52 гектарта хартаабха таридаг hаа, мүнөө тэрэнээ 140 гектарта хүргөөбди. Үнгэрhэн жэл районой ажалшад 9170 центнер хартаабха хуряажа, бүри ехэ ургаса абаха аргатай байhанаа харуулжа шадаа. Ойрын жэлнүүдтэ 22 мянган центнер хартаабха хуряадаг болохо гэhэн зорилго хүдөөгэй коллективүүд урдаа табяад, улам оролдосотойгоор хүдэлжэ байнхай. Тарялан, сабшалан үтэгжүүлэгдэнэ, олон жэлэй ногоон таригдана. Жэлhээ жэл бүри үбhэ, тэжээл ехээр, hайн шанартайгаар бэлэдхэгдэнэ.

Үнгэрhэн жэлдэ хүдөөгэй ажалшад БАМ-ай барилгашадай туhаламжатайгаар 22 мянган центнер үбhэ бэлэдхэжэ, 7900 центнер силос дараhан байгаа. Энэ тэжээлынь үбэлдөө бардам хүрөө hэн. Үхэр малнай тарганаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр үбэлжөө бэлэй. Һаалишаднай гүрэндэ hү худалдаха hара бүринигөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ эхилээ. Январь, февраль, март hаранууд — үбэлжэлгын эгээл хүндэ hаранууд гэжэ тоологдодог. Энэ үедэ бүдүүн тэжээлэй дуталдаха ушар дайралдадаг гээшэ.

Манай районой ажалшад шэнэ табан жэлэй эхинhээ тон эдэбхитэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр ажаллажа, hү, мяха гүрэндэ тушааха даабаряа үлүүлээ. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабарияа үлүү 860 центнер hүн худалдагдаа. Гүрэндэ мяха тушааха даабари мүн лэ үлүүлэгдээ.

Дүршэл шадабаритай hаалишад үнеэдээ саг болзортонь зүбөөр эдеэлүүлжэ, hайн шанартай hү ехээр абана. Жэшээлхэдэ, «Победа» колхозой hаалишан В. В. Шункова түрүүшын хахад жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 1559 килограмм, «Ангарский» совхозой hаалишан Г. Н. Побкова 1512 килограмм hү hаажа, олоной дундаhаа шалгарба. Эдэ hаалишад үбэлэй үедэ үнеэдээ тобир тарганаар тэжээжэ гараа гээд онсо тэмдэглэхээр. Эндэ дурдагдаhан hаалишад байгша ондо үнеэн бүриhөө 3 мянган килограмм hү hаа... та шалалтай байhан... дүүлэнхэй, бусадтаа ... үльгэр жэшээ харуул... на.

Үбэлэй үедэ үхэр ... hэ тэжээлээр дута... гараа hаа, ехэ проду... таха байна бшуу. Т... али бүхы аргаар зун... дин сагта үбhэ тэжээл... бэлэдхэхэ гэжэ орол... юм. Энэмнай тон ха... гатай, шухалын шух... рилгонуудай нэгэнни... болоно. Бидэ шадаал... үбhэ ехээр бэлэдхэжэ, ... шанартай силос элбэг... раха хүсэлтэйбди.

Манай нютагта зун... луун угаа оройтожо ... Түрүүшээр хура бор... ороогүй, Тиибэ ябаща... верный», «Ангарский» ... хозуудай, «Победа» кол... ажалшад үбhэ хур... яhала эдэбхитэйгээр бэ... тэрээндэ олоороо хаба... «Северный» совхозой ... мэришэд 14265 ц... «Ангарский» совхозой ... лектив 9550 центнер, ... да» колхозой ажалшад ... центнер үбhэ хурлаха ... баритай. Районой ажа... бүхыдөө 17 мянган ц... силос даража, 2900 ц... набшаhата тэжээл бэл... юм. Хүнгэн бэшэ энэ ... гоёо районоймнай ажа... бэелүүлхэ байха гэжэ ... дана. Юуб гэхэдэ, энэ ... ряа дүүргэхэ хэрэгтэнь ... ай болон районой промы... ностиин далаад коллек... hалха байна ха юм.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэл... дэлмэридэ БАМ-ай ба... шад жэл бүхэндэ тон ... хитэйгээр хабаадаг... шалтай. Үнгэрhэн жэ... рилга-хабсаралгын 581... поездын коллектив 600 ... нер үбhэ бэлэдхэхэ даа... 800 центнертэ хүргөө ... Барилга-хабсаралгын 60... хи, 572-дохи поезд... тоннельнэ 16-дахи, ... хи отрядууд болон ... сад организацинуудай ... лективүүд hайн шана... гаар, ехээр үбhэ бэлэд... хамтын хэрэгтэ хуби... оруулна.

Тиигэбэшье зарим кол... тивүүд энэ шухала хэр... хаиша хэрэгээр хандадаг ... ха юм. Жэшээнь, оны... руулагдамал 160-дахи ... лоннын коллектив үнгэ... жэл 500 центнер үбhэ ... лэдхэхэ аад, оройдоол ... центнер тушаагаа hэн. ... нинградБАМстрой» ко... нын хүдэлмэришэд 600 ... нер үбhэ «Победа» колх... ажалшадта тушааха аад, ... рэнээ оройдоол 137 ... нертэ хүргөө юм. Мүнөө ... иимэ дутагдалнуудтай ... хээр бэшэ. Коллектив, ... бүхэн үбhэ тэжээл бэлэ... дэ үнэн сэхээр, комм... ёhоор хандажа, абаhан ... бариа дүүргэхын тула ... шадалаа гамнангүйгөөр ... дэлхэ болоно.

БАМ-ай олохон орг... зацинуудай хүдэлмэри... үбhэндэ жэгдэрэн оро... Эдэнэр 80 гаран гект... ногоо сабшажа, бухал т... Тиигэжэ даабаряа дүүрг... байха.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ б... хүсэ шадалаа элсүүлхэ у... тайгаар партиин област... комитет, Буряадай АС... эй Верховно Соведэй П... зидиум болон Министр... дэй Совет тусхай бэшэ... республикынгаа хүдөө а... хын хүдэлмэрилэгшэдтэ, ... хы ажалшадта хандаhан ... на. Манай районой ажал... БАМ-ай барилгашад энэ ... далгые тон гүнзэгыгөөр о... гожо, hайшаан дэмжэнэ, ... сэхэ ажалаараа энэ ханд... гада харюусажа, hайн ... нартай тэжээл бэлэдхэхэ ... рэгтэ хубитаяа оруулалса...

Үбhэ, тэжээл бэлэдхэл... дэ ехэ багагүй, үбгэн зал... гүй айл бүхэн хабаадал... ёhотой. Хүдөөгэймнай ажал... шад БАМ-ай барилгаша... туhаламжатайгаар зунай ... бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр ... рэглэжэ, үбэлдөө бардам ... рэхэ тэжээлтэй байха г... hанагдана.

Ч-Д. ЦЫРЕНОВ,
арадай депутатуудай Хойто-Байгалай районо Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙНГАА ТҮҮХЭ ТҮҮРЭЭН ДОМОГЛОГШО

И. К. Калашниковай түрэhөөр 50 жэлэй ойдо

УРАН ЗОХЁОЛШОДО ЗОРЮУЛАГДАА

Республикымнай М. Горькиин нэрэмжэтэ түбэй научна библиотекэдэ Исай Калистратович Калашниковай түрэhөөр 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hонирхолтой выставкэ нээгдэбэ. Тэрэнэй стендүүд дээрэ уран зохёолшын Москва, Улаан-Үдэ хотонуудта барлагдаhан бүхы номуудынь, тэрэшэлэн журнал, газетэнүүдтэ толилогдоhон зохёолнууд, публицистическэ шэнжэтэй статьянуудынь тодорхой ойлгууламжа бэшэгтэйгээр харагшадай анхаралда табигданхай. Гадна И. К. Калашниковай бэшэhэн элдэб жанрай зохёолнуудай СССР-эй арадуудай хэлэнүүд дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдэжэ эхилжэ байhан тухай хөөрэhэн тусхай стенд бии.

Уран зохёолшын түрэhөөр 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан бусадшье хэмжээ ябуулганууд hаяын үдэрнүүдтэ тус библиотекэдэ үнгэргэгдэхэ юм. Эдэ бүгэдэ библиотекын уншагшадай халуун анхарал хандуулна.

Манай корр.

1981 оной августын 9-дэ Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калистратович Калашников 50 наhаяа гүйсэхэ байгаа. Түрэл арадтаа, хизаар орондоо хэмгүй ехээр дурладаг, байhан оюун бэлигтэ уран зохёолшо оройдоол 48 тайдаа нүгшөө бэлэй.

Арбаадтайхан үхибүүн ябахадаа, Исай Калашников гасаланта дайнай гашуудал, зоболонгые нюдөөрөө үзэhэн, ехэшүүлтэй хамта гарайнгаа холотор таряа хуряалгада хүдэлhэн, заха холын отарада хони харууhалhаншье байгаа. Тиихэ үедэ hургуулида hураха ямаршье арга боломжо тэрээндэ байгаагүй, хожомынь лэ, 1957 ондо хүдэлмэришэн залуушуулай дунда hургуули дүүргээ hэн.

Нэгэтэ районой библиотекэhээ хахад мэшээг ном абажа, малшадта асарhан тухайгаа Исай Калистратович дурдан хөөрэгшэ hэн. Тушаан болоходоо, тэдэ номууд соонь нютагайнь уран зохёолшо Илья Черневэй «Семейщина» гэhэн роман тудалдажа, илангаяа ехээр тэрэниие hонирхуулhан байгаа. Энээн тухай уран зохёолшо иигэжэ хөөрэгшэ hэн: «Хаяа хадхажа hууhан хүршэнэр тухайгаа иимэ hонирхолтойгоор хөөрэжэ, шэмээшэг зоной хэлэнэйнь онсо өөрсэ шэнжые нютагаймни уран зохёолшо дамжуулжа шадаа гэжэ бахархаа hэм. Хожомынь бишье иимэрхүү зохёол бэшэхэб гэжэ тиихэдэл зоригжоо hэн хаб. Ямар нэгэн темые шэлэжэ абаа hаа, хамаг юумэн өөрөө hуурияа олошохо шэнгеэр бэлэхэнээр hанагдаа hэн».

И. Калашников 1950 ондо Прибайкалиин район руу бүлынхидтэеэ зөөжэ ошоhон байгаа. Табан жэлэй туршада Исай хүбүүн Итанцын леспромхоздо хүдэлөө. Тэндэ суг хүдэлhэн нүхэд тухайгаа, Байгал шадарай загаhашад болон ангуушад тухай тэрэ хододоо дулаахана хөөрэдэг байhан юм.

Тэрэл үедэ Калашников газетэдэ бэшэжэ эхилhэн байгаа. Модо отологшод болон ангуушадай ажабайдал тухай И. Калашниковай бэшэhэн тэмдэглэл, зураглал болон статьянууд республикымнай газетэнүүдтэ толилогдодог болобо.

1954 ондо И. Калашниковые «Буряадай залуушуул» газетын редакци хүдэлхыень уриhан байгаа. Залуу хүдэлмэрилэгшэ үсэд нэтэрүүгээр, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа эхилhэн юм гэжэ мүнөө мэдээжэ болонхой. Редакциин харюусалгата секретаряар хүдэлхэдөө, Исай Калашников коллектив дотороо ёhотой зохёохы ажалай оршон, байгуулжа шадаа.

Байгал шадарай нютагуудта болоhон граждан дайнда зорюулагдаhан «hүүлшын сухарилта» («Последнее отступление») гэжэ И. Калашниковай түрүүшын роман Буряадай номой хэблэлээр 1961 ондо гараhан байна.

Сибирьтэ болоhон граждан дайнай үргэн дэлисые дүүпыень харуулхаяа hэдээшьегүй hаа, энэ хизаарта ажаhуужа байhан үгытэй хүн зоной үнэн зүб замаа бэдэрhые, Совет засагай түлөө зоригжон тэмсэhые автор роман соогоо харуулжа шадаhан байна. Мүлжэжэ садахаяа болиhон баяшуулай ангиие Сибириин таряашадай угаа ехээр үзэн ядадаг байhан ушарые уран hайханаар зураглаhаниинь романай эгээл hайн тала болежо үгөө. Мүлжэгшэ ангиие өөhэдынгөө харгы замhаа этэжэ хаяхаар hэдэhэн арадай зоригые юуншье зогсоожо шадахагүй байгаа гэжэ «hүүлшын сухарилта» сооhоо мэдэжэ абанабди.

Уран зохёолшын «hүүлшын сухарилта» гэhэн роман уншагшадта ехэтэ hайшаагдаа hэн. Граждан дайнда хабаадалсаhан хүнүүд Исай Калистратовичта баяр баясхалангай тэмдэгүүдые эльгээдэг, hанамжа зүошэлнүүдээ, дурдалгануудаа хэлэжэ үгэдэг бэлэй. Түрүүшынь романда үгтэhэн уншагшадай үндэр сэгнэлтэ уран зохёолшые далижуулжа, зохёохы ажалыень улам ехээр эршэдүүлээ. Богонихон болзор соо тэрэ «Подлесок», «Бур шабарай дундуур» («Через топи») гэhэн туужануудые, хэдэ хэдэн очерк, рассказуудые, публицистическэ статьянуудые хэблэн гаргаhан, уншагшадтаяа уулзалгануудые үнгэргэhэн байна.

Тиихэдэ «Бур шабарай дундуур» гэhэн туужань илангаяа ехээр харагшадые hонирхуулаа hэн. Залуу хүниие хүмүүжүүлгын тон шухала асуудалда зорюулагдаhан энэ туужа соогоо геройнгоо хамаг хүндэ хүшэр замые, гашуудал зоболонгые дабажа гараха сэдьхэлтэй байhые автор бидэндэ харуулна. Тус зохёолой шиидхэhэн ажабайдалай гол шухала асуудалнуудай тон хэрэгтэй байhые, тэдэнэй хурсаар табигдаhые имагтал манай бэшэ, мүн харин оронууданшье шүүмжэлэгшэд тэмдэглэhэн байна. Энэ туужые Москвагай «Детская литература» хэблэлэй гаргаhанай удаа Прагын (ЧССР) болон Веймарэй (ГДР) номой хэблэлнүүд хэблэhэн байна. Оройдоол юhэн жэлэй хугасаа соо тус ном таба дахин хэблэгдэhэн юм. Энэл үедэ «Шэнэ сагай шэнжэ» («Разрыв-трава») гэжэ нэрлэгдэhэн, Байгал шадархи шэмээшэг тосхонойхидой ажабайдалые зураглаhан эпическэ ехэ зохёолоо уран зохёолшо бүтээhэн байгаа.

Родионовтоной бүлын гурбан үеын хүнүүд тухай роман соо гол түлэб хөөрэгдэнэ. Угые толгойлогшо Назар Родионов хүнэй нюдэнhөө холо далда оршодог багахан Тайшиха тосхондо бүлэтэеэ түбхинэхэдөө, ямаршье шууяа хүлгөөгүй, hанаа амархан ажаhуухаб гэжэ hанаhан байгаа бшуу. Назар Иванович Родионов хадаа «абгайтаяашье» илдам, ажалдаашье абьяастай, эсэхэ сусаха гээшые мэдэхэгүй, үмсынгөө хэрэгые ябуулхадаа, тон абаашатай хүн. Табан ханатай таб гэмэ байшан гэр табижархёод, hайн моридтойшье боложо, хазаар хударгыень гүйсэд тэрэ абана. Тииhээршье Назар hайсахан түбхинэжэ, адууhа малыньшье тобир тарган, абдар хануудыньшье дундархаар бэшэ болоно. Үргэн ээмтэй, үндэр бата бэетэй, дүрбэн хүбүүдээрээ үбгэн Назар омогорходог. Ород хуушан шажаниие баримталдаг, урданай харанхы мунхаг ёhо заншалнуудые хамгаалдаг Назар Родионов хэзээни холын үе сагуудта тогтоогдоhон энэ байдал хубилхагүй гэжэ найданги. Теэд аг, уехэ хубисхалай асари ехэ долгин хаан шэрээе хамхалжа, заха холын Тайшихыешье хүлгүүлнэ. Сагаантан сухарихадаа, энэ багахан тосхониие hандаргажа, гэрнүүдыень галдажархина. Ямаршье гэм хээгүй аад, зобоолгоhон таряашад партизануудтай хамтаржа, Совет засагай түлөө тэмсэлдэ бодоно. Назар үбгэнэй дүрбэн хүбүүдынь мүн лэ дайнда мордоо. Ууган хүбүүн Макарынь дайнhаа бусажа ерэхэ золгүй байшоо, харин Игнат, Корней, Максим хүбүүдынь шэнэ ажабайдалай бороhо дээрэ зогсонхой...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай hүрөөтэ жэлнүүдтэ Игнат Родионов колхозые хүтэлбэрилнэ. Энэ гасаланта үе сагта колхознигуудай эсэшэ сусашагүйгөөр ажалладаг байhые уран зохёолшо үнэн зүбөөр харуулна.

И. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн роман хадаа hүрөөтэ хоёр дайнай үе сагые үнэншэмэ зүбөөр зураглажа, уран зохёолшын бэлиг шадабариин улам хурсадаhые гэршэлээ hэн.

И. Калашниковай зохёохы замые түгэсхэhэн гол шухала хүдэлмэринь хадаа «Шуhата зэбүүн саг» («Жестокий век») гэhэн түүхэтэ роман болоно. Ази түбеэр дүүрэн тонуул дээрмэ үүдхэhэн Чингис хаанай үе сагые автор бидэндэ этигэмээр харуулна.

Граждан дайн тухай урид бэшэhэн романуудынь зохёолшын гуурhые нилээд хурсадхаhан байжа, асари ехэ эпическэ захатаяа бүтээхэдэнь, туhа боложо үгэhэн байна.

«Замби түбиие доhолгогшо» Чингис хаан, тэрэнэй түшэмэлнүүд, сэрэгшэд — тус романай гол образууд болоно. Үргэн ехэ мүрэн мэтээр, үни холын арадуудай ажабайдал бидэнэй урдуур эрьюулгэтэн үнгэрнэ...

...Онон, Хэрлэн мүрэнүүдэй шадархи отогуудые нэгэдхээд, монгол угсаатанай хёморол хюдалсаае усадхажа, Тэмүүжэн хаан хүсэ ехэтэ гүрэниие тогтооно.

Монгол арад амгалан байдалда ажа жаргажа hууха аргатай болоhондоо, Тэмүүжэндэ баярые хүргэн байгаа. Теэд иимэ hанаа амар байдал хаанай сэдьхэлдэ тааралгүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, тэрэ албатан зонойнгоо дунда алдар нэрэеэ суурхуулха, аха заха түрэлхидэйнгөө залуу хаандаа эсэргүүсэhэн ябуулгануудые усадхаха хүсэлтэй байгаа. Дайн дажарыел үүдхэжэ, дайсадайнгаа толгойе гэшхэбэл, Тэмүүжэн энэ хүсэлөө бэелүүлжэ шадахаб гэжэ сэдьхэдэг байhан гэжэ уран зохёолшо эли тодоор харуулаа. Тиин Тэмүүжэн сэрэг татаад, тэрэнээ зэр зэбсэгээр хангажа, hургажа, дайнда бэлдэжэ эхилээ hэн.

Ехэ дайе үүдхэhэн Тэмүүжэн энэ дэлхэйдэ ажамидарhан алибаа нэгэ амиды юумые хайрлаха, гамнаха гээшые мэдэхэгүй, хүйтэн сэбдэг сэдьхэлтэй хүн бэлэй. Үй бута сохигдоhон дайсанай сэрэгүүд, үнэhэн тоброг болгогдоhон хэрэм, хотонууд, хүнэй хохимойгоор бүрхөөгдэhэн таряалан, сэсэрлигүүд, дарагдан дарлагдаhан хариин албатан — энэ хадаа Тэмүүжэн хаанай үйлэдэжэ байhан хэрэг ха юм!

«Шуhата зэбүүн саг» гэhэн роман сагhаа урид наhа барашаhан оюун бэлигтэ уран зохёолшын hүүлшынь бүтээл байгаа. Сибириин суута уран зохёолшод — К. Седых, В. Балябин, С. Залыгин, В. Шукшин, В. Астафьев, В. Распутин гэгшэдтэй хамта Исай Калашниковай хүндэтэ нэрэнь дурдагдаха ёhоороо дурдагдана гээшэ.

Исай Калашников мүнөө бидэнэй дунда үгы, гэбэшье ажалша хүнэй солые дуудаhан, hайхан hанал эрмэлзэлнүүдые хүнэй сэдьхэлдэ түрүүлдэг, элдэб эсын мүлжэгшэд, дарлагшадтай, дайн дажарые үүдхэгшэдтэй тэмсэхыемнай уряалhан сэсэн бодолтой зохёолнуудынь хэтэ мүнхэдөө бидэнтэй үлөө ха юм.

А. БЕЛОУСОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор.

СУХАРИШАГҮЙ ЗОРИГТОЙ ХҮН hЭН

ШЭНЭ САГАЙНГАА ШЭНЖЫЕ ХАРУУЛАН...

Буряадаймнай мэдээжэ уран зохёолшо И. К. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн романаар зүжэг найруулан табиха гэжэ [...]рэнэй ород драмын театрай коллектив үнинэй ха[...]алhан байгаа. Энэ зүжэгэй түрүүшын найруулгын [...]аршалгые автор дэмжээгүй [...]н. Тиимэhээ хоёрдохиёо [з]охёогдоhон найруулгань авторай зүбшөөлөөр театрай [н]эбтэ оруулагдаhан байгаа.

Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша, театрай уран зурааша В. Бройгэгшэтэй хөөрэлдэхэ зуура, Исай Калистратович зүжэгэй шэмэглэлнүүдые [...] hайшаагаа hэн. Сценэ [д]ээрэ байгуулагдаhан шэмээшэг бартаа хадаа зүжэгэй [ү]дхые гүнзэгыгөөр эли[р]үүлhэн байгаа. Уран зохёолшо энэ зүжэгэй найруулагдан табигдаха байhанда [...]гэдэг, ехээр хүлеэдэг байгаа. Теэд зүжэгыемнай ха[р]ангүй, сагhаа урид наhа [б]араhаниинь харамтай.

Энэ зүжэгые найруулан [та]бихадаа, И. Калашниковай ухаан бодолые, зүрхэ [с]эдьхэлые хододоо ээлдэг [бай]hан шэмээшэг зоной ажабайдалые бодото дээрэнь [ха]руулха гэhэн уг зорилгые [...]раалhан байнабди.

Бэлигтэй уран зохёолшын номоор табигдаhан тус найруулгые харагшад, республикын олониитэ, хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие үндэрөөр сэгнэжэ, халуунаар угтаhан байна. Багахан хугасаа соо энэ зүжэгые 27 дахин харуулhамнай эндэ хэлэгдээшые гэршэлнэ. Гэхэ зуура, шүүмжэлхы үгэнүүдшье хэлэгдэhэн байха.

Гэбэшье манай театрай репертуар соо И. Калашниковай уран зохёолой бии байhанда бидэ үнэн зүрхэнhөө баярлан омогорхонобди. Юундэб гэхэдэ, нютагайнгаа дабтагдашагүй шэнжэ шарайе хэрэглэн, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ образуудые уран зохёол соогоо гаргажа, Буряад орондо социалис байдалай илан мандаhые шэмээшэгүүдэй түлөөлэгшэд болохо аха дүү Родионовуудай хуби заяагаар И. Калашников зураглан харуулаа ха юм.

Энэ авторай романай хахад хубинь зүжэг соомнай харуулагдана. Тиимэhээ энэ хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлэн, хоёрдохи хубииень табихаар бэлдэхэ хүсэлтэйбди. Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ М. Белокрысэй хүтэлбэрилдэг шэмээшэг хоор зүжэгэймнай хоёрдохи хубида баhа хабаадалсаха юм.

Манай театр гастролёо үргэлжэлүүлэн, энэ hарын 8-да Хабаровск хотодо хүдэлмэреэ эхилбэ.

И. Калашниковай түрэhөөр 50 жэлэй дурасхаалда зорюулан, «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн зүжэгынь түрүүшын үдэр харагшадай анхаралда дурадхагдаа.

Н. ЛОГАЧЕВ,
Улаан-Үдын ород драмын театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн зүжэг соо наадаhан Буряадай АССР-эй габьяата артист В. Доман (Петров), артистка Л. Слесарева (Епистимея).

УНШАГШАДТААЯ ХОДОДОО УУЛЗАЖА...

Исай Калистратович Калашников нииитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн байгаа. Уран зохёолой асуудалаар зарлагдаhан республиканска гү, али зональна, бүхэроссии гү, али бүхэсоюзна зүблөөнүүдтэ ото хабаададаг байhаниинь мэдээжэ.

Жэшээнь, 1965 оной сентябрь соо Сибириин болон Алас-Дурнын залуу уран зохёолшодой семинарай Шэтэдэ зарлагдахада, И. К. Калашников хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн боложо ошоо hэн. Семинарай боложо байха үедэ Шэтын гол талмай дээрэ уран зохёолой ехэ hайндэр боложо, суута совет уран зохёолшод, поэдүүд Леонид Соболев, Антонина Коптяева, Людмила Татьяничева, Юрий Рытхэу болон бусадтай хамта hаяхан лэ гушан дүрбэеэ гүйсэhэн Исай Калашниковай «hүүлшын сухарилта» гэhэн романайнгаа дотор хальhан дээрэ гараа табижа, уншагшадаа баясуулан hуухадань атаархахаар байгаа hэн.

hайндэрэй дүүрэхэдэ, тэрээндэ дүтэлжэ гарыень бараад:

— Үетэнэйнгөө классик болошоод байхада, залуу уран зохёолшодой семинарта хабаадажашье hалирхань хайшаа юм даа, — гэжэ зугаахинаа хэлэбэб.

— Өө, энэ бэеэрээ өөрөө классик болохош. Зүгөөр залхуурангүй ажаллахал ёhотой, ёлки-палки, — гээд Исай үрөөhэн нюдэеэ анин татажа, тамхинайнгаа утаае хажуу тээшэнь үлеэгээ бэлэй.

Гадна республикынгаа хүдөө нютагуудта литература, искусствын үдэрнүүдэй үнгэргэгдэхэдэ, уран зохёолшо дуратайгаар хабаадажа, уншагшадтаяа уулзадаг, олон тоото асуудалнуудта харюусадаг байhан юм. Уншагшадтаяа нюураараа уулзажа, уужам сэдьхэлээ дэлгэн хөөрэлдэхэдөө, уран зохёолшо ерээдүйнгөө бүтээлнүүдэй геройнуудые нюдэлэн олодогшье байгаа аалам, хэн мэдэхэб. Далай шэнги ажабайдалай урасхал соо хэндэшье олдорогдоогүй эрдэни зэндэмэнинүүд дүүрэн шуу!..

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Калашников уншагшадайнгаа дунда.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МАНТААЯ СУГ ХАМТА ҮЛЭНХЭЙЛ

Мүнөөдэр уран зохёолшо Исай Калистратович Калашниковай табин наhанниинь гүйсэхэ hэн.

Теэд тэрэнэй сагhаа урид наhа бараhаниинь айхабтаршье шаналалтай юм даа. Үдэр хоногой улам саашаа ошохо бүри энэ шаналал бүри ехэ боложо, шэг шарайнь, дүрэ маягынь манда бүри дүтэ ерэhэндэл үзэгдэнэ. Энэ юунhээб гэхэдэ, Исай Калашниковай богонихон наhан соогоо хэжэ үрдиhэн хэрэгэйнь, бэшэhэн номуудайнь хүн зоной ажабайдалда хэрэгтэй, уран бэлигэйнь гүн гүнзэгы үндэhэтэй байhаниие үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ гээшэ.

Хэдэхэн жэлэй саана поэт Дондок Улзытуев бидэ хоёрто Исай Калашников нэгэтэ иигэжэ хэлэбэ гээшэ. Тэрэ үедэ шэмээшэгүүдэй ажабайдал тухай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ романаа дүүргэнхэй, энэ романиинь «Роман-газетээр» хэблэгдээд, бүхы орон соогуураа таража, суутай болоод байhан байгаа.

— Хүбүүд, битнай Чингис хаан тухай ном бэшэхээ байнаб. Таанар юун гэжэ hананат? — гэжэ аманhаа унагаангүй папиросойнгоо утаа бад ехээр бааюулан, hаглагар, эртэ бууралтаhан hайхан үhэеэ эльбээд, толгойгоо дээшэнь хинсайлган, абяагүй боложо, бидэниие нэгэ нэгээр шэнжэлhэн шэн, гэр, харюу хүлеэн hууба.

— Юугээ хэлээ гээшэбши! Энэшни тиимэ бэлэн хэрэг бэшэл. Манай суута хэдэн романууд байна. Ши бэшээ hаа, тэдэ романуудhаа сохом үлүүгээр бэшэхэ зэргэтэйш. Зуун зүгэй түүхые мэдэхэ хэрэгтэй. Теэд энэ талаар би шинии hонирхожошье байхые түрүүн хараагүйб. Исай, юрэдөө, шинимнай шэмээшэгүүд тухай гаал үшөө нэгэ роман мүнөө бэшэжэрхёол hаа, hайн hэн даа, — гэжэ Дондог ташаганаса энеэбэ.

Энээндэнь Исай тиихэдэ ямаршье харюу үгөөгүй hэн. Зүгөөр хахад жэлэй үнгэрөөд байхада, «Шуhата зэбүүн саг» гэжэ романайнгаа түрүүшын номые намда асаржа:

— Уншажа үзэл даа. Илангаяа тэрэ холын үеын түүхэ, монголшуудай абари зан, аяг ааша, үгэнүүдэйнь удха тухай тон нарииаар хаража үзөөрэй. hүүлдэнь сэхыень намда хуу хэлэхэш. Намайе гамнаhанай хэрэггүй, — гээгшэ hэн.

Мүнөө болоходо, энэ роман Исай Калашниковай бүхы наhанайнь гол ажал болоhон байна гэжэ ойлгонобди. Уран зохёолшо энэ номоо бэшэнгүй байжа оройдоо шадахаяа болиhон, үдэр hүниин зүүдэн болоhон байгаа. Энээнииень Исайтай сугтаа түрүүн үни холын нүхэсэhэн хоёр нүхэдыншье хүсэд мэдэхэгүй байhан байгаабди.

Зүгөөр тэрэ үедэ манhаашье ондоо зон энэ hэдэлгэдэнь хэр этигэхэ байгаа hэн хаб даа?

Чингис хаанай үе саг тухай гэнтэ бэшэжэрхихэ гээшэмнай тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ байна ха юм.

Теэд манай Исай айхабтар зоригтой, зосоогоо хүсэтэй хүн байhан байжа, бултандамнай жэшээ харуулба ха юм даа. Мүнөө энэ романгүйгөөр hүүлэй үеын уран зохёолой амжалта тоологдохоёо болёо. Гадна мүнөө hанахада, гансал Исай Калашников энэ номые бэшэхэ ёhотой, тэрэнэй хуби заяан таhаршагүйгөөр зүүн зүгэй арадуудай түүхэтэй холбоотой, тэрэ багаханhаа хойшо энээн тухай бодожо ябадаг байhан байба гэжэ элирбэ.

Нэгэтэ Исай Калашников манда хэдэн бишыхан рассказуудые харуулба. Би эдэ бишыхан рассказуудайнь гүн гүнзэгы удхатай, тон нарииаар бэшэгдэнхэй байhые hайшаабаб. Хэдэн томо романуудые бэшэhэн хүндэ иимэ жэжэ юумэндэ нэгэ бага hаланшагшье байхадань, хамаагүй шэнги байгаа ха юм даа. Теэд тэрэмнай иимэ хүн бэшэ. Энэ рассказуудтаа тон анхаралтайгаар хандаhан байба.

— Би эдэ рассказуудаа олон хүндэ уншуулааб. Хэншье мүртэй харюу үгөөгүй. Зүгөөр ёhотой рассказ бэшэхэ гээшэ ямаршье томо зохёол бэшэхэhээ дутуугүй хүндэ хүшэр гэжэ hанадагби, — гэбэ.

Би эдэ рассказуудыень оршуулаад, «Эрдэни зэндэмэнинүүд» гэжэ нэрэтэйгээр «Буряад үнэндэ» толилhон, hүүлдэнь радиогоор дамжуулhан байнаб. Тиигээд эдэ рассказууд манай Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаhан, «Тэмсэл, ажалай дуунууд» гэhэн номдо оруулагдахаар бэлдэгдэhэн юм. Хэдэн жэлэй саана манай Уран зохёолшодой холбооной нэгэ суглаан дээрэ буряад хэлэн дээрэ ном гаргажа, хамаг мүнгыень эб найрамдалай жасада бэлэг болгон бариха гэhэн тогтоол гаргагдаhан юм. Энэ тогтоол абалгандаа Исай Калашников тон эмхитэйгээр хандаа hэн. Энэл үедэ тэрэмнай эдэ рассказуудаа намда үгэжэ, «болохотой hаань, оршуулаад, тэрэ номдо оруулыш, намда гонорар хэрэггүй. Жасада энэ хоюуланаймнай бэлэг болуужан» гээгшэ бэлэй.

Эдэ рассказууд соонь «Уhанай шулуун» гэжэ бүри бишыхан рассказ Исай Калашниковай өөрынь зосоохи байдалые, тэрэнэй хайшан гэжэ ажабайдалда хандадаг байhаниие тон зүбөөр гэршэлжэ үгэнэ гэжэ hанагдана. Энэ рассказ бултадаа хоёр-гурбан мэдүүлэлнүүдhээ бүридэнэ. Би доро бултыень дурадханаб. Түрүүн хүн обёоронгүй гараhан байжа болохо.

«Хадаhаа горхон шааяжа байба. Сэоор уhанай обёортонь олон янзын шулуунууд гоё hайханаар гэрэлтэжэ, элдэб үнгөөр таашаан наадана. Эдэ шулуунуудай уhан соо наадажа байhан шэнги, hанаан сэдьхэлдэ баhа хүхюун сэлмэг бодолнууд түрэнэ.

«Нарандал эдэ шулуунууд иимэ hайханаар харагданал даа!» — гэжэ hанаад, би уhанай обёорhоо нэгэ хэдэн бишыхан шулуунуудые гар дээрэ абажа, hайхашаан байбаб.

Теэд үнишье болонгүй, тэдэ шулуунуудни альган соомни хатажа, ямаршье үнгэ зүhэгүй, хүйтэн шанартай шэрээдэhэнүүд болошобо.

Би тэдэ шулуунуудаа дахин уhа руунь шэдэжэрхибэб. Теэд тэдэмни гансата хубилжа, хуушан түхэлдөө орожо, гоё hайхан үнгөөрөө наадажа эхилбэ.

«Ай, уhамни эдэ шулуунуудыем иимэ hайхан болгоно ха юм даа!» — гэжэ би мүнөө бодобоб.

Энэ үедэ наран үүлэнэй саана орожо, тойроод барагар бүрүүл болошобо.

Уhан үнөөхил зандаа урдажа байба. Харин уhанай обёорто үнөөхи шулуунуудни дахин баhа ямаршье үнгэ зүhэгүй болошоод байба.

«Одоол ойлгобоб. Эдэ шулуунуудни уhан наран хоёрhоо иимэ hайханаар харагдана ха юм. Юрэдөө, энэ дэлхэйдэ нэгэшье юумэн үлүү бэшэ, булта холбоотой, али алиинhаань таhалхын аргагүй!» — гэжэ бодобоб...»

Энэ рассказ иигээд дүүрэнэ. Теэд удха бодолоороо ямаршье зузаан романhаа дутуугүй, бүтээлгынгээ талаар эрхим hайн шүлэг болоо бэшэ аал?!

Би хэдэн олон жэлэй туршада Исай Калашниковтай нэгэ кабинет соо урда урдаhаа харалсажа hуугааб. Ажалдаа нэгэшье минута гээгдэдэггүй хүн hэн. Нэгэшье үлүү үгэ, дутуу ябадал, хэлтэгы хэрэг хэхэгүй. Сулаа иимэ байха, нэгэшье юумэн ондоо болохогүй, ондоо болохо ёhошьегүй гэжэ hанагдагша бэлэй.

Гэнтэ үгы болошоходонь этигэшэгүй hэн.

Хүнүүдэй бэшэhэн хэдэн зуугаад гар бэшэгүүдые хори hайса гаран жэл соо тэрэнэй уншажа, али бүхэндэнь үнэн сэхэ харюу үгэхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байгаа. Мүнөө манай литературада ород хэлэн дээрэ бэшэдэг Владимир Корнаков, Владимир Митыпов, Ким Балков, Раиса Белоглазова болон бусадай түрүүшын гар бэшэгүүд бултадаа Исай Калашниковай hайшаалтайгаар хэблэлдэ ябуулагдаhан байна. Мүн баhа ганса сасуутан, дүү зон бэшэ, литературада бүри түрүүн ороhон, наhаараашье, аха хүнүүд, жэшээлхэдэ, Михаил Степанов, Виктор Сергеев болон бусадшье шэнэ бэшэhэн зохёолнуудаа эгээ түрүүн Исай Калашниковта асаржа харуулдаг, зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаг байhан байна.

Эндэ Исай Калашников өөрынгөө даруу, үнэн сэхэ зантаар тон ехэ туhа хүргэдэг, зарим гар бэшэгүүдые хайра гамгүйгөөр зурадаг hэн.

Литературада нэгэшье мэхэ-гохо, үлүү ябадал гэжэ байха зэргэгүй. Энэ талаар Исай Калашников өөрөө бултанда жэшээ харуулдаг hэн. Мүнөө бидэнэр энэ жэшээень үндэр дээрэ сэгнэжэ, саашадаа хододоо иимэ байхые оролдохо гээшэбди.

Исай Калашниковта ганса ород хэлэн дээрэ бэшэдэг хүнүүд бэшэ, бидэ бултадаа бэшэhэн зохёолнуудаа харуулха гэжэ оролдодог бэлэйбди.

Би өөрөө нэгэтэ тэрээндэ «Хүгжэм», «Дэрээнэй эзэн» гэжэ хоёр рассказаа харуулhамни, ород хэлэн дээрэ оршуулhан юм. hүүлдэнь «Этигэл» повестиием оршуулжа, Улаан-Үдэдэ, Москвада гаргуулhан байна.

Би энээндэнь мүнөө хүрэтэрөө тон баяртай ябадагби. hүүлэй үедэ манай литературада ороhон залуушуулай бүхы зохёолнууд Исай Калашниковай гараар гараhан болоно. Жэшээлхэдэ, залуушуулай арбадахи конференцидэ магтуулан, hүүлдэнь манай номой хэблэлээр ном боложо гаргагдаhан Виктор Носковой туужые абаад үзэе. Тэрэнэй бэшэhэн «Макар Нелюбин — нохойн эзэн» гэжэ туужын түрүүшын гар бэшэг мүнөө гараhан номтойнь зэргэсүүлээд үзэхэ болоо hаатнай, тад ондоо байха. Энэ юунhээб гэхэдэ, Виктор Носковой энэ туужаяа эгээ түрүүн Уран зохёолой холбоондо эльгээхэдэнь, Исай Калашников уншаа. Тон шухала ажаглалтануудые хэжэ, автор hүүлдэнь гурба дахин энэ зохёолоо заhаhан юм.

— Виктор Носковой энэ зохёол ном боложо болохо. Зүгөөр дүй дүршэлгүй дээрэhээнь, хэлэхэ гэhэн юумэниинь гаража үгэнэгүй, харуулха гэhэн юумэниинь харагданагүй. Гэбэшье үшөө дахин буулгаад, hайнаар хүдэлөө hаань, юумэн боложо болохо. Энэ мүнөө өөрhөөнь дулдыдахал! — гэжэ Исай тиихэдэ хэлээ бэлэй.

Исай Калашников оюун бэлигэйнгээ охин дунда манhаа холодон ошоо.

Теэд тэрэнэй хэhэн хэрэг, бэшэhэн зохёолнуудынь бидэнтэй сугтаа холымнай замда хани болон үлэнэл.

Манай дурасхаалда Исай Калашников сэлмэг hайхан шарайгаараа сэхэ холые шэртэhэн зандаа мүнхэдөө байхал.

Ц. ГАЛАНОВ,
уран зохёолшо.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

УРМА БАЯРТАЙГААР УГТАГДАНА

Баунтын районой Соёлой ордоной «Северянка» гэжэ агитбригадын коллектив ажалшадай дунда һонирхолтой концерт наада харуулагаараа мэдээжэ болонхой. Бригадын артистнууд мүнөө холын бэлшээридэ зуһажа байһан малшадта, үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдтэ концерт харуулжа эхилээ. Һаяхана эдэнэр Расошнин тосхоной ажалшадта дүрбэн концерт харуулһан байна.

Бомбандо һуурида түбхинэһэн һү наалиин фермын һаалишад И. А. Карпушкина, Г. Д. Козулина, ветеринарна врач Н. Н. Кузнецов болон бусад һайн программатай концерт харуулһанайнь түлөө «Северянка» агитбригадын гэшүүдтэ баяр баясхалан хүргэнэ. Агитбригадын гэшүүд Зоя Сабкеева, Павел Шелест, Ксения Грицанова, Галина Янгилова гэгшэд дуу дуулаһан, хатар танца харуулһан байна. Удаадахи ээлжээндээ эдэнэр Баиндурэй хүтэлбэридэжэ үбһэ хуряажа байһан звено хүрэжэ ерэв. Эндэ ерэхэдэнь тус звеногойхид ээлжээтэ һүрнөө соможо дүүргэжэ байба.

«Северянка» гэжэ агитбригада районойнгоо ажахынуудай тэжээл бэлэдхэгшэдтэ, малшадта иигэжэ айлшалжа ябахадаа, тэдэнэрэй сүлөө сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхэдэнь туһална. Тиимэл хадань тэдэнииие хаа хаанагүй урма баяртайгаар угтана гээшэ.

А. ЦЫРЕНОВ.

«ЖИГУЛИНУУД» ЭНДЭ «АРГАЛУУЛДАГ»

Улаан-Үдын Октябрьска райондо шэл, бетоноор баригдаһан «АвтоВАЗ» нэгэдэлэй техническэ харууһалгын станциин ашаглалгада үгтэһөөр гурбан жэл шахуу болобо. Тэрэ сагһаа хойшо хүбиин «Жигули» машинатай бологшодой дунда тус станци мэдээжэ болоо. Эндэ үдэр бүри шахуу олон тоото машинанууд техническэ харууһанда орожо заһагдана. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, тус станци жэлдээ таба мянган машина заһабарилан гаргана. Энээниие үсөөн гэхэ бэшэ. Эдьи олон машина заһабарилан гаргаха амар бэшэ. Эзэр бэшэшье һаань, станциин мэргэжэлтэд хүнүүдэй асарһан машинануудые саг соонь заһабарилжа үгэһэн хойнонь шарнай ородоо гэзэгшэ. Энээньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, техническэ харууһалгын станци байһан тула «Жигулиин» запас частьнууд гүйсэд дүүрэн байха ёһотой ха юм. Тиимэһээ станцида Тольятти хотын автомобильна заводһоо запас частьнууд захилаар асарагдана.

— Манай станцида заһабарилагдахаар абтаһан машинануудта хэрэгтэй деталь, частьнуудые түргэн саг соо табиха, заһабарилха талаар дүршэлтэй болоһон В. В. Багдасаров, эрхим разрядтай слесарь моторист Н. Т. Жаркой, слесарь А. Е. Фролов болон бусад ажалдаа эрхим амжалта туйладагаараа шалгардаг,— гэжэ тус станциин ахалагша мастер Г. П. Чагин омогорхоно.

Станциин бии болоһон түрүүшын үдэрһөө ажаллажа эхилһэн Багдасаров машинын эбдэрһэн детальнуудые һэлгэхэ, заһабарилха олон мэргэжэл шудаланхай.

Республикын холын хойто районуудай, мүн БАМ-ай барилгашадай үмсэдөө абаһан машинануудые байра дээрэнь заһабарилхаар тусхай нүүдэл мастерской бии болгоһон байна.

«Жигули» машинатай бологшод станциин мэргэжэлтэдтэ баяр баясхалан хүргэһэн тухайгаа гомдол, дурадхалнуудайнь дэбтэртэ бэшэһэн байна. Жэшээнь, Яхадай АССР-эй габьяата барилгашан Нестеренко иигэжэ бэшэнэ: «Бидэнэр Яхадай АССР-эй холын хойто зүгтэхи Анхалы нютагһаабди. Амаралтаһаа бусаха замдаа машинамнай эбдэржэ, һаатаха болоһон байгаабди. Эдэ бүгэдэез станциин директортэ хөөрэжэ үгэһэмнай, «Жигули» машинамнай хэдэхэн часай туршада заһагдашоод байба. Ушар иимэһээ үнэн зүрхэнэй баярые хүргэнэбди!»

Иимэ удхатай тэмдэглэлнүүд тус дэбтэртэнь олон.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: станциин эрхим слесарь-моторист Н. Т. Жаркой ажалдаа.

Авторай фото.

Улаан тугта хүртэбэ

Байгша оной хоёрдохи кварталай хүдэлмэриин түсэбүүдэй дүүргэлтээр Улаан-Үдэ хотын кинотеатрнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяхана гаргагдаба. Мүрысөөнэй дүнгөөр «Дружба» кинотеатрта городской киносетиин дирекциин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Хотын болон республикын хүдөө нютагуудһаа ерэһэн ажалшадта үргэн экрантай кинокартина харуулжа байдаг тус кинотеатр кварталай туршада хүн зониие хангаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Эндэ киномеханигууд М. П. Балтаева, М. П. Шишкина, Т. Р. Пластинина, биледнүүдые шалгагшад Л. А. Тимина, Ц. Давыдова, кассир Т. Пластинина гэгшэд эрхим амжалта туйлаба.

«Восток» кинотеатрай коллектив мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ. Тиихэдэ «Родина», «Октябрь» кинотеатрнууд үнгэрһэн үе соо һайнаар хүдэлжэ гараа.

Т. БАДМАИН.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭЕЭ АЛДАХАГҮЙГӨӨР

Хоринн районой госпромхозой коллектив һүүлэй хоёр жэлэй туршада республикын агнууриин ажахын управлениин дамжуулгын Улаан тугые бүхөөр барижа ябана. Тус госпромхозой коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр дахинаа түрүү һуури эзэлжэ гараба.

Госпромхозой хүдэлмэришэд жэл бүри байгаалиин баялиг элбэгээр суглуулагаараа республикын агнууриин ажахынуудай дунда мэдээжэ болонхой юм. Эдэнэр түрүүтэ ангуудай мяха, арһа, һамар, элдэб жэмэс суглуулдаг, мүн избёосхо болон барилгын материал бэлэдхэдэг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ госпромхозой коллектив 15 тонно избёосхо, 1,5 центнер һархяаг, юһэн центнер мяха, 15 тонно һамар, 12 центнер варени, 70 кубометр түлеэ бэлэдхэһэн байна.

Байгша ондошье эдэнэр энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабари үлүүлэн дүүргэхээр зоригжонхой.

Ж. БАДМАЕВ.

БҮЛГЭМЭЙ 130 ЖЭЛЭЙ ОЙ

1851 ондо Эрхүү хотодо географическа бүлгэмэй Сибириин отделени байгуулагдаһан юм. Сибирьтэ байгуулагдаһан эрдэмэй түрүүшын энэ гуламта удангүй Зүүн-Сибириин гэжэ нэрлэгдэһэн байгаа. Тиихэ үедэ бии болгогдоһон бүлгэмэй гэшүүд Сибириин уужам тала дайда шэнжэлхэ зорилгоор нютагай эдэбхитэдһээ тусхай аяншалгын бүлэг байгуулжа, Сибириин холын нютагуудта эльгээдэг байһан юм.

1854 ондо Сибирь тухай суглуулагдаһан бүхы материалнуудые согсолжо, тусгаар хэблэхэ гэһэн дурадхал оруулагдаһан. Тус суглуулбари соо Сибириин хизаарай хүн зоной, ажабайдал, баялиг тухай һонирхолтой материал суглуулагдаһан байдаг. 1856 ондо Петербургда «Записки» гэжэ нэрэтэй түрүүшын ном хэблэгдэһэн байна. 1863 онһоо энэ хэблэл Эрхүү хотодо барлагдажа захалхадаа, этнографи, географи, статистика тухай материалнуудые олоор хэблэдэг болоһон гэжэ түүхын хуудаһа ирахадаа ойлгоно, хужарлан уншана гээшэбди. 1870 онһоо энэ хэблэл «Известия» гэжэ нэрлэгдэһэн юм.

С. СКОЛЬЖИКОВА,
СССР-эй Географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ХҮСЭРХЭХЭ ХАРАА БОДОЛТОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДҺЭЭ ҮРЭ ГАРАХАГҮЙ

ВАШИНГТОН. Президент Р. Рейган «Вашингтон стар» газетэдэ интервью үгэхэдөө, стратегическэ зэбсэглэлгэ хизаарлаха тухай хөөрэлдөө һэргээлгые США-гай захиргаанай хойшо татаһан ушар шалтагаануудые тайлбарилба. «Зэбсэглэлгэ хизаарлаха тушаа хөөрэлдөө хэхэ дурагүйб, харин зэбсэгүүдые хороохо тухай хөөрэлдэхые хүсэнэб», —гэжэ президент мэдүүлээ.

Иимэрхүү юрэнхы найдуулга Америкын албан тушаалтадай түрүүшынхеэ хэлээгүйнь элитэ. ОСВ-2 тухай хөөрэлдөөнүүдэй болохо үедэ США-гай делегаци «бүри үргэн», «ашатай» хэлсээ хэхэ тухай балар дурадхалнуудые оруулһан, иимэрхүү юрэнхы мэдүүлгэнүүдые хэлэһэн юм. Гэхэ зуура, хүсэд дүүрэн, бүгэдэ нииитын хиналтатайгаар буу зэбсэгүүдые бүгэдөөрэн хуряаха тухай Советскэ Союзай нэгэнтэ бэшэ оруулһан дурадхалнуудһаа тэдэнэр ходо хулжадаг байна.

Тиихэ үеышье, мүн президент Рейганай мүнөө хэлэһэн найдуулгануудай удхань юун болоноб гэхэдэ, тиимэ мэдүүлгэнүүдээр халха хэжэ, США-да нэгэ талын булюу байдал Советскэ Союзда хохидолтойгоор туйлаха, али али талын адли тэгшэ эрхын, адли аюулгүй байдалай гол ёһо эбдэхэ, дэлхэй дээрэхи стратегическэ тэнсүүриие һандааха, сэрэгэй талаар СССР-һээ булюу байдалтай болохо гэһэн һэдэлгэ гаргагдана.

Рейган интервью доторoo, үнэндөө, ОСВ-2 тухай договорһоо хулжаһаниинь тушаан болоһон ушарал бэшэ. Адли эрхын, адли аюулгүй байдалай үнэн зүб гол удха тус договорой үндэһэ һууриинь болонхой байха. «Мүнөөнэй договорто хэзээшье гар табихагүй хабди гээд һананаб», —гэжэ Р. Рейган мэдүүлхэдээ, ОСВ-2 тухай договорто 1979 оной июниин 18-да Венэдэ США-гай тэрэ үеын президентын гараа табиһые мартажархёо ха.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ шэнэ ярилдаагаар Советскэ Союзые тухашаруулха гэһэн США-гай президентын тон бүдүүлиг бодомжо тушаа хэлэбэл, СССР-эй хүсэн тухай буруу бодомжоһоо эшэ үндэһэтэй байна. Советскэ Союз сэрэгэй талаар бусадһаа булюу болохо гэжэ оролдодог байгаагүй, оролдоношьегүй. Ниимэ ябуулга — манай баримталдаг политика бэшэ. Гэхэ зуура, бусадай булюу байдалтай болохо ябадал СССР хэзээшье тэбшэхэгүй. Тиимэ һэдэлгэнүүдһээ, мүн хүсэ хэрэглэхэ хараа бодолтой хөөрэлдөөнүүдһээ ямаршье үрэ гарахагүй.

ХЭТЭРҮҮ ЭТЭГЭЭДҮҮДЭЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО

КАИР. Израилиин кнессет (парламент) ороной правительствын шэнэ бүридэлые аһамаг олонхиин дуугаар баталба. Мүнөөнэй кабинет «Ликуд» гэдэг тон хархис бүлэглэлэй ба шажанай хараа шэглэлтэй гурбан багахан партиин түлөөлэгшэдһөө эмхидхэгдээ. Бегин удамаршатай бүлэглэл парламентда тэрэниие дэмжэдэг хоёрхон депутадаар булюу байна.

Өөрынгөө тала тээшэ татахын тула шажанай түлөөлэгшэдтэ горитой буултануудые хэхэ баатай болоо. Политикын, нииитын ба экономическа ажабайдалай талаар тэдэнэй хархис үүргые нилээд үргэхөөр зүбшөөрбэ.

Шэнэ правительствын программа Израилиин түүхэдэхи эгээн хархис, араб арадуудта, Дүтын Зүүн зүгтэхи амгалан тайбан байдалда харша хараа шэглэлтэй байна гэжэ баруун оронуудайшье хэблэл ажаглана.

БОЛИВИДА ЮУН БОЛОНОБ?

ЛИМЭ. Бэеэ дааһан байдалай соносхогдоһон үдэр—национальна һайндэрөө августын 6-да тэмдэглэһэн Боливи орёо байдалтай байһаар. Санта-Круста восстаниин болоһонһоо уламжалан, орон дотор, үнэндөө, хоёр засаг тогтонхой. Генералнууд Натуш ба Анес түрүүтэй буһалгаалан бодогшод зэбсэгээ хуряахые, сэрэгэй хунтые мэдэрхэеэ арсана.

Мэдээсэлэй агентствэнүүдэй Ла-Пасһаа дамжуулһанай ёһоор, Потоси департаментын хэдэн районуудай, тэрэшэлэн Тринидад ба Кочабамба хотонуудай гарнизонууд буһалгаалан бодогшодые дэмжэнэ. Боливиин ВВС-эй сэрэгэй олонхи самоледнууд мүн лэ Санта Круста байна.

Ороной президент болыт гэһэн командованиин түлөөлэгшэдэй дурадхалһаа генерал Натуш арсаа гэжэ мэдээсэгдэнэ. Харин гүрэнэй толгойлогшын тушаалда «дулдыданги бэшэ ажал ябуулагшые» томилхо гэжэ дурадхаһан һурагтай.

САДАТ ВАШИНГТОНДО

ВАШИНГТОН. Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Египедэй президент А. Садат президент Р. Рейгантэй, гүрэнэй секретарь А. Хейгтэй, захиргаанай бусад дээдэ тушаалтадтай хөөрэлдэжэ эхилээ. Хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай түрүүшын мэдүүлгэнүүдһээ ойлгоходо, сэрэгэй-политическэ харилсаа холбоогоо үргэдхэжэ үргэлжэлхэ гээд хоёр талын эрмэлзэжэ байһаниинь, араб арадуудай ашаг туһада урбаһан ба буулта хэһэн хараа бодол худар Сададай улам ехээр татагдан орожо байһаниинь элирнэ.

Президент Р. Рейган хөөрэлдөөнэй эхилхын урда тээ үгэ хэлэхэдээ, Вашингтон ба Каир «ханинар, партнернууд» болонхой гэжэ онсолон тэмдэглээ. «Кэмп-Дэвидтэ туйлаһанаа хүгжөөжэ» үргэлжэлхэбди гэбэ. Тиихэтэеэ хамта, арабуудта харша энэ үгэсэлгэдэ хабаадаһанайнь түлөө Сададые магтаба. Илангаяа «Америкые хүсэтэй болгохо» зорилготой тэрэнэй политикын талаар Рейганда «талархажа» байһанаа Египедэй удамарша элирхэйлбэ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Августын 9-һөө 15 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 9
БАРИЛГАШАНАЙ ҮДЭР.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкадаа зогсогты!». 10.00 — Абхазиин АССР-эй Гүрэнэй хатарай ансамблиин концерт. 10.25 — «Будильник». 10.55 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.55 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм-дэлгэрүүлгын дамжуулга. 12.40 — «Үглөөнэй почто». 13.10 — «Советскэ Союз хилын саанахи айлшадай һанамжада». 13.25 — «Хүдөөгэй час». 14.25 — «Далайн эрьедэхи музей». И. К. Айвазовскиин уран зурагай галерей тухай. 14.45 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.15 — «Коммунистнууд» гэһэн циклһээ. «Нэрэ хүндэ» — баримтата фильм. 15.45 — Хоккейгээр Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө ЦСКА — «Польди» (ЧССР). Италиһаа дамжуулга. 17.45 — «Мүнөөдэр — Барилгашанай үдэр». Алас-Дурна болон Забайкалиин районуудтахи СССР-эй барилгын министр С. В. Башиловтай хөөрэлдөөн. 18.00 — «Манай амаршалганууд». Барилгашанай үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 18.45 — «Уласхоорондын һонин». 19.45 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 20.50 — «Подкидыш» — кинокомеди. 22.00 — «Время». 22.35—«Бони-Дзякс» гэжэ квартет дуулаха (Япон). 23.05 — Баримтата фильмүүд. 23.50 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Орлёнок» — уран һайханай фильм. 14.15 — «Монголой үндэр тэнгэри» — баримтата фильм.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — шад» — фронтдо нүхэ дэй клуб. Хара далайн дой ветерануудтай уул 16.50 — «Блеск и нищета тизанок» — олон серитэй һайханай фильм (3-дахи (Франци). 19.00 — Бар фильмүүд. 19.45 — «Цы дай хатар ба дуунууд концерт. 21.00 — «Ам нойрсогты, багашуул!». дитэ экран». 21.15 — «Ба лиин нюусанууд» — бар та фильмүүд. 21.35 — Кольцовой шүлэгүүдээр зо доһон романснууд ба нууд». 22.00 — «Время». — «Исполняющий обяза ти» — уран һайханай ф 24.00 — Футболоор СССР чемпионат. СКА (Росто Дону) — ЦСКА.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Расставаясь с детством» — уран һайханай фильм. 11,20 —«Ан амитанай ажамидарал». 12.20 — Шэнэ һонин. 13.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35 —«Сибирьтэ болоһон үйлэ хэрэг» — баримтата фильм. 16.25 —«Эдир уран бэлигтэн». 16.55 —«Эжын һургуули». 17.25 —«Залуушуулай адресууд». 18.25 —Гнесиныхтэнэй нэрэмжэтэ хүгжэмэй-багшын институдай арадай инструментнүүдэй факультедэй багшанарай ба студентнэрэй концерт. 18.55 —Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.15 —Шэнэ һонин. 19.30 —«Спортын һонин». 19.45 —«Бүхы юумэн һайн байха» — киноочерк.

Орбита. 20.00 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Бригадна окол арга нэбтэрүүлгэ. Тэрэниие шиидхэлгын асуудалнууд». 20.50 —О. Уайльд. «Портрет Дориана Грея» — теле-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Портрет Дориана Грея» — теле-зүжэг (үргэлжэлэл). 23.40 —«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 23.55 —Мотоспортоор дэлхэйн чемпионат. Ленинградһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —«Просто так» —уран һайханай фильм. 14.15 —«Ажабайдалай замда гаргаха үнэмшэлгэ» —фронтын ба ара тылэй баатарнуудтай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадтай ПТУ болон һургуулиин һурагшад уулзаха. 15.15 — Ород композиторнуудай симфоническа хүгжэм. 16.00 — «Москвагай комсомолшуудай ажал хэрэгүүд». 16 Арадай инструментнүүдэй ор кестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 16.55 — «М ловка» — Хойто-Казахст драмтеатрай зүжэг.

Орбита. 19.30—«Футбо шэнжэлэл».

Орбита. 19.55 — Дамж гын программа. 20.00 — ветскэ Союзда алба хэ 21.00 — «Амгалан нойр ты, багашуул!». 21.15 — хоорондын һонин». 22.00 «Время». 22.35 —«Большие регоны» — уран һайхан лефильм. 23.45 —«Арадай бэлигтэн» —теле-шэнжэлэ

ВТОРНИК, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время»— 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — О. Уальд. «Портрет Дориана Грея» — теле зүжэг. 12.30 — Шэнэ һонин. 15.10— Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 —Баримтата фильмүүд. 16.30 — «Д. Кугультиновай уран шүлэг».

Орбита. 17.30 —«Каникулы Кроша» —олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 18.45 — «Бидэ БАМ баринабди».

Улаан-Үдэ. 19.15 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө».

Орбита. 19.45 —«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Баатаршалга». 20.30 — «С. Рахманиновай романснууд». 20.50 —«Мелочи жизни» — уран һайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — «Фестивальнууд.., мүрысөөнүүд.., концертнүүд». 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00 —«Хүхюун ушаралнууд» —хүүгэдтэ зорюулагдаһан фильм. 14.15 —«Энээниие таанад шадахат» — залуу ухаалан зохёогшодой конкурс. 15.05 — «Булта — эбтэй бүлэ». 15.35 — «Искусствын уран бэлигтэн». «Павел Луспекаев» — телефильм. 16.45 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 16.55 —Дамжуулгын программа.

Орбита. 17.00 —Д. Д. Шостаковичой нэрэмжэтэ квартет наадаха.

Улаан-Үдэ. 17.30 —«Хамар-Дабаан» гэжэ аяншалагшадай телеклуб. 18.10 —Мультфильмнүүд.

Орбита. 19.15 —«Зураг ридэнь — наран!».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Со холнууд.

Орбита. 19.55 — Дамж гын программа. 20.00 — дөөгэй час». 21.00 —«А лан нойрсогты, багашу «Буруухан» — мультфи 21.15 —«Хани харилсаан тележурнал. 21.45 — «А дай аялганууд». 22.00 —«Вре мя». 22.35 —«Подруги» — һайханай фильм. 00.10 —ССС эй арадай артист З. Со лавын концерт.

СРЕДА, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00— «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Хүсэтэйшүүл, зоригтойшуул, солбошуул». 10.50— «Мелочи жизни» — уран һайханай фильм. 11.55 —«Ташкентын аялганууд» — фильм-концерт. 12.20 —Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүдэй программа. 16.40 —«Дохёогоо үгыт, горнистнар!».

Улаан-Үдэ. 17.10 —«Байгал» программа.

Орбита. 17.45 —«Каникулы Кроша» — олон серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери).

Улаан-Үдэ. 18.50 —«Саяан» —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Орбита. 19.20 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00—Баледэй артистнуудай концерт. 20.30 — Москвагай уласхоорондын долоодохи кинофестиваль тухай баримтата фильм. 22.00 —«Время». 22.35 —Опереттын артистнуудай концерт. 23.45 —«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —«Дружок» —үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 14.05 —Таджигай ССР-эй арадай артистка Н. Рахматова дуулаха. 14.45 — «Горизонт». 15.45 — «Эб найрамдал ба хани барисаан тухай дуунууд».

Улаан-Үдэ. 17.00 — Соносхолнууд.

Орбита. 17.10—Ганновер хотын залуушуулай хоорой концерт.

Улаан-Үдэ. 17.45 —Баримтата фильмүүд.

Орбита. 18.50 —«Эрдэм укын ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 19.20 —«Та агитаторнууд болон поли форматорнуудта». 19.40 «Уран һайханай уншалга». поле перейти» гэжэ рома 4-дэхи дамжуулга.

Орбита. 19.55 —Дамжу гын программа. 20.00 — мүнхэ гэрэл гамнагты» — римтата фильм. 21.00 — галан нойрсогты, багашу «Баранһаа ухаатай». 21.15 «Танай захил бэшэгүүдээр хүгжэмтэ программа. 22.00 «Время». 22.35 —«Человек в футляре» — уран һайхан фильм. 23.55 —Концерт.

ЧЕТВЕРГ, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Человек в футляре» — уран һайханай фильм. 11.25 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.25 — Шэнэ һонин. 15.10 —Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35 —Социалис оронуудай баримтата фильмүүд. 16.30 —«Дружный» гэжэ пионернүүдэй лагерьта болоһон һайндэр». 16.55 — «Шатарай һургуули». «Танилсагты, шатар» 2-дохи дамжуулга. 15.25 — «Каникулы Кроша» — олон серитэй уран һайханай фильм. (3-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 18.35—«Байгал» —программа.

«Орбита». 19.05—«Эдеэ хоолоор хүн зониие хангалгын программа». Тодорхой шиидхэбэринүүд. Ивановска областьһоо хэгдэһэн репортаж.

Улаан-Үдэ. 19.20—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.35—«Зүүн Сибирь»— киножурнал.

«Орбита». 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Саяан»— хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

«Орбита. 20.35 — «Леся Украинка», «Касандра» Украинын И. Франкогой нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ драмтеатрай фильм-зүжэг. 22.00—«Время». 22.35—«Искусствын уран бэлигтэн». СССР-эй арадай артист Б. П. Чирковой түрэһөөр 80 жэлэй ойдо. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 24.00— Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» (М)—«Динамо» (Минск).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—«Медеодо болоһон уулзалганууд» —үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 14.05—«ПТУ да ямар мэргэжэлдэ, яажа һургадаг бэ?» «Чиланзарта уран гартан урган гарана». 14.50—А. Навоигай нэрэмжэтэ Үзбегэй академическэ оперо болон баледэй театрай артистнууд Останкинадахи концертнэ студида концерт харуулха. 16.05—«Маяковский мантай суг алхална» — баримтата фильм. 16.50—«Аша үрэнь—миллиарднууд» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00—«Нуурнууд бү хатаг»—киноочерк. 17.15— Монголой артистнуудай концерт.

«Орбита». 18.35 — П. И. Чайковский. «Иоланта» гэжэ оперөһоо хэһэг.

Улаан-Үдэ. 19.05—Соносхолнууд.

«Орбита». 19.20—«Хүхюу нотохонууд».

Улаан-Үдэ. 19.45—Киноочерк

«Орбита». 20.00—РСФСР-эй габьяата артистка Г. Калининагай ба академическэ ор арадай инструментнүүдэй ор кестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 20.35—«Хүдэлмэришэдэй хани барисаанай луун элшэ»—дамжуулга.

«Орбита». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 — «Найдал барагшад». Капиталай гүр нүүдтэ ажалгүйдэлгын һүх рэлгэ тухай. 21.35—Москвагай Гүрэнэй симфоническа ор кестр ород композиторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэхэ. 22 —«Время». 22.35—«Дума о Ковпаке». «Набат»—уран һайханай фильм. 00.10—Ф. Шуберт. Хүгжэм.

ПЯТНИЦА, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Дума о Ковпаке». «Набат»—уран һайханай фильм. 11.40—Н. Осиповой нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ ород арадай оркестрэй концерт. 12.20—Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.20—Тувагай АССР-эй «Саяан» гэжэ гүрэнэй дуу ба хатарай ансамблиин концерт. 16.45—«Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 17.15—«Байгал»— программа.

«Орбита». 17.45—«Каникулы Кроша». (4-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 18.55—«Буряад орон-81» гэһэн дамжуулга (буряадаар). 19.35 — «Совет спорт» — киножурнал.

«Орбита». 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 20.00—«Хүн ба хуули». 20.30—«Москва шадарай нютагуудаар»—кино-зураглал. 20.40—«Меня ждут на земле»—уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—«Тэрэ шэдитэ агшам зуурые һайн һананаб»—фильм-концерт. 23.25 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.40—«Экран» гэжэ зохёохы ажалтанай нэгэдэлэй баримтата фильмүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—«Газар доро» — үхибүүдэй фильм. 13.40—«Холын жэлнүүдэй аад, сэдьхэлдэ дүтэ дуунууд». 14.25—«Мүнхэ тэмсэл тээшэ эрмэлзээн...» А. Блогой ажабайдалай намтарһаа — телефильм. 15.35 — Мультфильмнүүд. 16.05—М. Ю. Лермонтов. «Бородино». В. Золотухин уншаха. 16.30—Баримтата фильмүүд.

Улаан-Үдэ. 17.00—Мультфильмнүүд.

«Орбита». 17.15—«Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 17.45—Баримтата фильмүүд. 18.25—«Танай захил бэшэгүүдээр».

«Орбита». 18.55—В. Заболотский наадаха. 19.05—«Ороной тарялан дээрэ». 19.20—Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.45—«Сасуутан» —киножурнал.

«Орбита». 19.55—Дамжуулгын программа. 20.00—РСФСР-эй габьяата артист А. Ворошилын концерт. 20.50—«Гүрзиин архи нэрэгшэдтэ ай шаар». Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Черкасска Гүрэнэй габьяата украин арадай хоорой концерт 22.00—«Время». 22.35—«Последнее дело комиссара Берлаха»—уран һайханай фильм (1-дэхи, 2-дохи сери). 00.20 — Абхазиин ССР-эй Гүрэнэй хатарай ансамблиин концерт.

СУББОТО, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «АБВГДейка». 10.35— «Таанад, түрэлхидтэ!».

Улаан-Үдэ. 11.05—Шэнэ һонин (буряадаар). 11.15—Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга.

Орбита. 11.55—«Эд бараа элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ». 12.25—«Спортлотогой» 33-дахи тираж. 12.35—Үһан спортоор СССР-эй чемпионат. 14.15 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 15.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 15.30—«Дубровский»—уран һайханай фильм. 16.45 —Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенскиин хөөрөөн. 17.15—«Һолонго»—арадай уран бэлигэй телепрограммануудай 4-дэхи уласхоорондын фестиваль. «Индиин хүгжэм ба хатар». 17.45—«Застенок». Парагвайн Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Антонио Майданын хуби заяан тухай. 18.15 — Мультфильм. 18.35 — «Саг тухайгаа, өөр тухайгаа»—баримтата фильм. Социалис Ажалай Герой поэт А. А. Сурковой ажабайдал ба уран зохёол тухай. 19.35— «Мульһэн аренэ дээрэ»—телефильм. 20.20—«Таманко»—уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—СССР-эй арадай артист И. Ильинский Н. Гоголиин «Старосветскэ помещигууд» гэжэ повесть уншаха. 23.20—«Хари гүрэнэй эстрадын аялганууд». 00.30—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Черноморец» (Одессэ)—«Динамо» (Киев). 02.00—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.05—С. Прокопьев. Хүүгэдэй хүгжэм. Фильм-концерт. 11.25—«Харгы замаар аюулгүйгөөр дабшаха».

Улаан-Үдэ. 11.35—«Мальчик и океан»—уран һайханай фильм. 13.55—Баримтата фильмүүд. 14.35—«Факел» залуушуулай программа.

Орбита. 15.15—«Ай да, Балда» гэжэ онтохон. Ленинградай Гүрэнэй куклануудай театрай фильм-зүжэг. 16.05—«Дуун-81». 17.10—Кинопанорама. 17.45 — О. Иоселиани. «Пока арба не перевернулась». Москвагай Н. Гоголиин нэрэмжэтэ драмтеатрай фильм-зүжэг. 20.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Сагаан арһахан»—мультфильм. 21.15 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм - дэлгэрүүлгын программа. 22.00—«Время». 22.35—«Звон уходящего лета»—уран һайханай фильм (1, 2 серинууд).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Һогооборишье үбһэн—һуридэ нэмэри» — тэжээл бэлэдхэлгэдэ зорюулагдаһан материалнуудай суглуулбари. Указууд. «ТАСС-ай шэнэ һонин».

Хоёрдохи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Барилгашанай үдэр» — материалнуудай суглуулбари. «Хуули нарнаар сахиха» — А. Чукаевай статья. «СССР-эй ВДНХ-да».

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажалай абьяасаар гагнагдаһан бэлиг» — Буряадай арадай уран зохёолшо И. К. Калашниковай түрэһөөр 50 жэлэй ойдо. «Хилын саанаһаа».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Аяншалгада юун һаад учаруулнаб» — М. Давиденкын статья. «Шог ёгто долгин бэрэ»—суглуулбари. Соносхолнууд.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01654. Заказ № 183. Индекс 5901.